

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

งานฐานทรัพยากรท้องถิ่น

รายงานผลการสำรวจและจัดทำฐานทรัพยากรท้องถิ่น
บ้านน้ำบ่อ หมู่ที่ 6
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

สนองพระราชดำริโดย
โรงเรียนบ้านนาคู่

ตำบลนาคู่ อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม
วันที่ 1 ตุลาคม 2566

**โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
การสำรวจและจัดทำฐานทรัพยากรท้องถิ่น
สนองพระราชดำริโดย**

โรงเรียนบ้านนาคู่ ตำบลนาคู่ อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม รหัสไปรษณีย์ 48130

บทคัดย่อ

การสำรวจและจัดทำฐานทรัพยากรท้องถิ่น

การสำรวจและจัดทำฐานทรัพยากรท้องถิ่น โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อปลูกฝัง สร้างให้เด็กและเยาวชนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช และทรัพยากรธรรมชาติ รักษาวัฒนธรรมชาติและภูมิปัญญาไทย เพื่อสำรวจ เก็บรวบรวมข้อมูลทรัพยากรกายภาพ ทรัพยากรชีวภาพ และทรัพยากรวัฒนธรรม ภูมิปัญญาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน วิเคราะห์จัดทำเป็นระบบฐานข้อมูล รวมทั้งสร้างความตระหนัก เห็นคุณค่าประโยชน์เพื่อที่จะอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรอย่างยั่งยืน ส่งเสริมสุขภาพพอเพียง โรงเรียนบ้านหนองหอย คำอ้อมได้นำลำดับการเรียนรู้ของการศึกษาฐานทรัพยากรท้องถิ่น สู่สาระการเรียนรู้ต่างๆ โดยมีแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการ ที่ใช้เครื่องมือประกอบการสอนในแต่ละรายวิชาและทำให้นักเรียนเข้าใจ และมีความสุขในการเรียนรู้เป็นอย่างมาก

โรงเรียนบ้านนาคู่เป็นโรงเรียนขยายโอกาส จัดการเรียนการสอนในระดับชั้นอนุบาล จนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีนักเรียนทั้งหมด จำนวน 135 คน มีครู จำนวน 10 คน การศึกษาฐานทรัพยากรท้องถิ่น 9 ใบบาง บูรณาการเข้ากลุ่มสาระดังนี้ ใบบางที่ 1 การเก็บข้อมูลพื้นฐานในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ ใบบางที่ 2 การเก็บข้อมูลการประกอบอาชีพในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สาระที่ 4 การอาชีพ ใบบางที่ 3 การเก็บข้อมูลด้านกายภาพในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สาระที่ 2 ชีวิตและสิ่งแวดล้อม ใบบางที่ 4 การเก็บข้อมูลประวัติหมู่บ้าน วิถีชุมชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ ใบบางที่ 5 การเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์ของพืช กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สาระที่ 2 การวัด ใบบางที่ 6 การเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์สัตว์ในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระที่ 2 การเขียน ใบบางที่ 7 การสำรวจเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์ชีวภาพอื่นๆ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สาระที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูล ใบบางที่ 8 การเก็บรวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา สาระที่ 2 หน้าที่ วัฒนธรรม การดำเนินชีวิต และใบบางที่ 9 การรวบรวมข้อมูลแหล่งทรัพยากรธรรมชาติและโบราณคดี กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม

ศึกษา สารที่ 4 ประวัติศาสตร์ โดยนักเรียนจะต้องเรียนรู้ทรัพยากรในท้องถิ่นและการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น โดยมีจุดประสงค์การเรียนรู้ ที่สำคัญคือ วิเคราะห์ปัจจัยที่ทำให้เกิดลักษณะของภูมิปัญญา เข้าใจภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นพื้นฐานของสังคมชุมชน

จากการสำรวจและจัดทำฐานทรัพยากรท้องถิ่น โดยมีการบูรณาการสู่การเรียนการสอนนั้น ทำให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีผลต่อการดำรงชีวิตและเกิดแนวคิดที่จะสืบสาน ส่งเสริมให้เกิดการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นที่จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคม นักเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ตระหนัก เห็นคุณค่าของทรัพยากรในท้องถิ่นได้ เรียนรู้สัมผัสจริง เกิดทั้งวิทยาการ และปัญญา เป็นนวัตกรรมการเรียนรู้ นักเรียนสามารถสรุปองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง สรุปศักยภาพคุณประโยชน์ วิเคราะห์และสังเคราะห์แนวคิด องค์ความรู้จากการเรียนรู้ อดีต ปัจจุบัน และการคาดการณ์ในอนาคต การนำไปต่อยอดสู่อาชีพโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้หลัก “คน คือ ศูนย์กลางการพัฒนา” โดยใช้หลักเศรษฐกิจเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน (มนุษย์) ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นนั่นเอง

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่ได้ให้แนวทางดำเนินงานฐานทรัพยากรท้องถิ่น เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้บูรณาการในการดำเนินงานในท้องถิ่น ตลอดจน คุณปัทมาวรรณ ราตรี ตำแหน่งเจ้าหน้าที่งานในพระองค์ โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจาก พระราชดำริฯ และศูนย์ประสานงาน อพ.สธ. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ที่ได้ให้ความรู้ คำปรึกษา แนะนำ อีกทั้งได้ตรวจสอบเอกสาร จนสามารถดำเนินงานโครงการได้สำเร็จ และขอขอบคุณผู้บริหาร พนักงานส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลกุดธาตุ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองระเวียง เทศบาลตำบลโคกกรวด ที่ให้การอนุเคราะห์สถานที่ศึกษาดูงาน โดยให้การต้อนรับอย่างดียิ่ง

ขอขอบคุณผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนาคู ที่ให้คำปรึกษาคอยช่วยเหลือแนะนำ แนวทางการปฏิบัติงาน อีกทั้งยังสนับสนุนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ อำนวยความสะดวก และข้อเสนอแนะ ซึ่งเป็นประโยชน์ในการดำเนินงาน ขอขอบคุณหัวหน้าส่วนราชการ พนักงานส่วนตำบล พนักงานจ้าง และบุคลากรทุกท่านขององค์การบริหารส่วนตำบลนาคูที่เป็นกำลังสำคัญในการดำเนินงานจนทำให้ผลการดำเนินงานของโรงเรียนบ้านนาคูสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบคุณกำนันผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้าน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลนาคู ประชาชนชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ให้การสนับสนุนช่วยเหลือให้ข้อมูลต่าง ๆ ในการดำเนินงานฐานทรัพยากรท้องถิ่น จนสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายทำให้ผลการดำเนินงาน ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

คณะกรรมการดำเนินงาน
งานฐานทรัพยากรท้องถิ่น
โรงเรียนบ้านนาคู

คำนำ

โรงเรียนบ้านนาคูได้ตระหนักถึงความสำคัญและเห็นคุณค่าของการอนุรักษ์ พันธุกรรมพืช และร่วมสนองพระราชดำริของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่ทรงมีพระราชดำริบางประการเกี่ยวกับการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชว่า “การสอนและอบรมให้เด็กมี จิตสำนึกในการอนุรักษ์พืชพรรณนั้นควรใช้วิธีการปลูกฝังให้เด็กเห็นความงดงาม ความน่าสนใจ และ เกิดความปิติที่จะทำการศึกษาและอนุรักษ์พันธุกรรมพืชต่อไป” ซึ่งการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมุ่งเน้นจัดทำฐานทรัพยากรท้องถิ่นเพื่อปกป้องทรัพยากรท้องถิ่น สำรวจเก็บรวบรวมทรัพยากรท้องถิ่น ปลูกรักษาทรัพยากรท้องถิ่น อนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากรท้องถิ่น ศูนย์ข้อมูลทรัพยากรท้องถิ่น และสนับสนุนในการอนุรักษ์จัดทำฐานทรัพยากรท้องถิ่น นอกจากนี้พันธุกรรมพืชแล้วยังรวมถึงทรัพยากรกายภาพ ทรัพยากรชีวภาพ และทรัพยากรทางวัฒนธรรมภูมิปัญญา เพื่อเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรท้องถิ่นให้รุ่นลูกสืบไป

การดำเนินงานฐานทรัพยากรท้องถิ่นของโรงเรียนบ้านนาคู ส่งผลต่อความสามารถในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชของประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลนาคู สามารถพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น รักษาทรัพยากรท้องถิ่นให้ลูกหลานได้ใช้ประโยชน์ ตลอดจนส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของคนในชุมชนได้อีกทางหนึ่งด้วย

โรงเรียนบ้านนาคู หวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานผลการดำเนินงานสำรวจเก็บรวบรวมทรัพยากรท้องถิ่น ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ และเป็นแนวทางแก่ผู้สนใจจะดำเนินการตามโครงการ ดังกล่าวต่อไปได้เป็นอย่างดี

คณะกรรมการดำเนินงาน
งานฐานทรัพยากรท้องถิ่น
โรงเรียนบ้านนาคู

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก-ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
คำนำ	ง
สารบัญ	จ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
- ความสำคัญและที่มาของการสำรวจ	2
- วัตถุประสงค์ของการสำรวจ	3
- ขอบเขตการสำรวจ	3-7
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง	8-11
บทที่ 3 อุปกรณ์และวิธีการ	12
- อุปกรณ์ที่ใช้ในการสำรวจ	12
- วิธีดำเนินงาน	13-17
บทที่ 4 ผลการสำรวจ	18-48
บทที่ 5 สรุปผลการสำรวจ	49-54
บรรณานุกรม	55
ภาคผนวก	
- ใบงานที่ 1 - 6	

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 แผนที่สังเขปของหมู่บ้าน บ้านน้ำบ่อ หมู่ที่ 6 ตำบลนาคู อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม	18
ภาพที่ 2 วัดศรีบรรพต บ้านน้ำบ่อ หมู่ที่ 6 ตำบลนาคู อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม	19
ภาพที่ 3 โรงเรียนบ้านน้ำบ่อ หมู่ที่ 6 ตำบลนาคู อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม	20
ภาพที่ 4 การประกอบอาชีพด้านการเกษตร ทำนา	21
ภาพที่ 5 การประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม ทำสวนยางพารา	21
ภาพที่ 6 การประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม ทำไร่ข้าวโพด ถั่วลิสง	22
ภาพที่ 7 การประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม ปศุสัตว์	23
ภาพที่ 8 แสดงร้านค้าในชุมชน	24
ภาพที่ 9 แสดงภาพหนองบัวโค้ง	25
ภาพที่ 10 แสดงภาพอุณหภูมิต่ำ	26
ภาพที่ 11 แสดงภาพความเข้มของแสง	26
ภาพที่ 12 ภาพแสดงวิถีชีวิตหมู่บ้าน	33
ภาพที่ 13 ว่านหางจระเข้ รหัสพรรณไม้ 8 – 6480705 – 06 – 003/ 29	34
ภาพที่ 14 มะเฒ่า รหัสพรรณไม้ 8 – 6480705 – 06 – 043/4	35
ภาพที่ 15 แค รหัสพรรณไม้ 8 – 6480705 – 06 – 049/11	36
ภาพที่ 16 แค รหัสพรรณไม้ 8 – 6480705 – 06 – 049/12	37
ภาพที่ 17 แค รหัสพรรณไม้ 8 – 6480705 – 06 – 049/13	38
ภาพที่ 18 แค รหัสพรรณไม้ 8 – 6480705 – 06 – 049/14	39
ภาพที่ 19 ลั่นจี่ รหัสพรรณไม้ 8 – 6480705 – 06 – 099/9	40
ภาพที่ 20 กากะเลา รหัสพรรณไม้ 8 – 6480705 – 06 – 137/2	41
ภาพที่ 21 กระโดน รหัสพรรณไม้ 8 – 6480705 – 06 – 143/1	42
ภาพที่ 22 กระโดน รหัสพรรณไม้ 8 – 6480705 – 06 – 143/1	43
ภาพที่ 23 กระบก รหัสพรรณไม้ 8 – 6480705 – 06 – 147/1	44
ภาพที่ 24 สุนัข,หมา รหัสพรรณไม้ 8 – 6480705 – 06 – 009/8	45

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ 25 ไก่บ้าน รหัสพรรณไม้ 8 - 6480705 - 06 - 011/162	46
ภาพที่ 26 ไก่เนื้อ รหัสพรรณไม้ 8 - 6480705 - 06 - 015/1	47

บทที่ 1

บทนำ

ด้วยสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเล็งเห็นความสำคัญของการ อนุรักษ์พันธุ์พืชทรงมีพระราชดำริบางประการเกี่ยวกับการอนุรักษ์ พันธุกรรมพืชความว่า “การสอน และอบรมให้เด็กมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์พืชพรรณนั้นควรใช้วิธีการ ปลูกฝังให้เด็กเห็นความงดงาม ความน่าสนใจ และเกิดความปิติที่จะทำให้การศึกษา และอนุรักษ์พันธุ์พืช ต่อไป การใช้วิธีการสอน การอบรมที่ทำให้เกิดความรู้สึกกลัวว่า หากไม่อนุรักษ์แล้วจะเกิดผลเสียเกิด อันตรายแก่ตนเองจะทำให้เด็กเกิดความเครียด ซึ่งจะเป็นผลเสียแก่ประเทศในระยะยาว” (สำเนางานโครงการอนุรักษ์ พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.).ออนไลน์)

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ จัดเป็นสิ่งที่สำคัญซึ่งใช้เป็น จุดเริ่มต้นในการปลูกฝังให้เด็ก เยาวชน และประชาชนหันมาสนใจ และเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะพันธุกรรมพืชที่มีคุณค่าและสรรพคุณต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ ต่อมนุษย์ มากมาย อันมีกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ กิจกรรมปกป้องพันธุกรรมพืช กิจกรรมสำรวจเก็บรวบรวมพันธุกรรมพืช กิจกรรมปลูกรักษาพันธุกรรมพืชกิจกรรมอนุรักษ์และใช้ประโยชน์พันธุกรรมพืช กิจกรรมศูนย์ข้อมูล พันธุกรรมพืช กิจกรรมวางแผนพัฒนาพันธุ์พืช กิจกรรมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช และกิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช เมื่อมีการรวบรวมพรรณไม้จากต่างถิ่นมาปลูกเพิ่มขึ้น จึงกลายเป็นศูนย์กลางทางการศึกษาธรรมชาติทางด้านพฤกษศาสตร์ไปโดยปริยาย อีกทั้งยังเป็นประโยชน์ ในการศึกษาค้นคว้าทางด้านวิทยาศาสตร์ เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของผู้คนทั่วไปหรืออาจเป็นสถานที่ ท่องเที่ยว ที่ช่วยเสริมสร้างระบบเศรษฐกิจของประเทศ อีกทางหนึ่งด้วย

องค์การบริหารส่วนตำบลนาคู ได้ดำเนินงานสนองพระราชดำริของสมเด็จพระกนิษฐาธิ ราชเจ้ากรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โดยการจัดตั้ง “ศูนย์อนุรักษ์พัฒนาทรัพยากร ท้องถิ่นตำบลนาคู” ซึ่งถือเป็นสื่อในการสร้างจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช เพื่อให้เด็ก เยาวชน ประชาชนที่สนใจได้ใกล้ชิดกับพรรณไม้ชนิดต่าง ๆ ได้ค้นคว้าหาความรู้เห็น คุณค่าประโยชน์ และความสวยงามของธรรมชาติอันจะนำไปสู่กระบวนการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชต่อไป นอกจากนี้ในการลงพื้นที่ชุมชนยังถือเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กเยาวชน และประชาชนได้เข้าไปศึกษาภูมิ ปัญญาท้องถิ่นในสาขาต่าง ๆ มีการจัดบันทึกวิเคราะห์จัดเก็บและมีกระบวนการในการนำเสนอเผยแพร่ ข้อมูลเพื่อให้สาธารณชนได้รู้เกี่ยวกับทรัพยากรและภูมิปัญญาของท้องถิ่น

หลักการ

รัฐพยาบาล เห็นความหลาย ฐานะพื้นฐาน

สาระสำคัญ

การสำรวจเก็บรวบรวมและจัดทำฐานทรัพยากรท้องถิ่น เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลทางด้าน กายภาพ ชีวภาพ รวมทั้งวัฒนธรรมและภูมิปัญญา ของแต่ละท้องถิ่น ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน วิเคราะห์จัดทำ เป็นระบบฐานข้อมูล

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อสำรวจและรวบรวมข้อมูลฐานทรัพยากรท้องถิ่น บ้านน้ำบ่อ หมู่ที่ 6 ตำบลนาคู อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม
2. เพื่อจัดทำข้อมูลฐานทรัพยากรท้องถิ่นบ้านน้ำบ่อ หมู่ที่ 6 ตำบลนาคู อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

ขอบเขตของการศึกษา

ลำดับการดำเนินงาน

- 1) เก็บข้อมูลพื้นฐานในท้องถิ่น
- 2) เก็บข้อมูลการประกอบอาชีพในท้องถิ่น
- 3) เก็บข้อมูลกายภาพในท้องถิ่น
- 4) เก็บข้อมูลประวัตินุ่บ้าน ชุมชน วิถีชุมชน
- 5) เก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์จากพืชในท้องถิ่น
- 6) เก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์จากสัตว์ในท้องถิ่น
- 7) เก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์จากชีวภาพอื่นๆ ในท้องถิ่น
- 8) เก็บข้อมูลภูมิปัญญาในท้องถิ่น
- 9) เก็บข้อมูลแหล่งทรัพยากรและโบราณคดีในท้องถิ่น
- 10) จัดทำรายงานผลการสำรวจและจัดทำฐานทรัพยากรท้องถิ่น

แนวทางการดำเนินงาน

ลำดับการดำเนินงาน 1 เก็บข้อมูลพื้นฐานในท้องถิ่น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ทราบข้อมูลพื้นฐานในท้องถิ่นของตน
2. เพื่อให้เห็นศักยภาพของท้องถิ่น
3. เพื่อให้เกิดทักษะในการสอบถาม รวบรวมข้อมูลและเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน

กระบวนการดำเนินงาน

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ดำเนินงานร่วมกับโรงเรียนอาจเป็นโรงเรียนที่อยู่ในข่ายในสังกัดการดูแลรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอง หรือโรงเรียนที่ดำเนินการเรียนการสอนในเขตพื้นที่ ที่มีการสำรวจการเก็บข้อมูลพื้นฐานในท้องถิ่น

2. การสำรวจเก็บรวบรวมทรัพยากรท้องถิ่น ต้องได้ไม่น้อยกว่า 80 % ของจำนวนหมู่บ้านทั้งหมด

3. สำรวจแหล่งข้อมูล กำหนดประเด็นคำถามก่อนสอบถามข้อมูล

4. สอบถามข้อมูลจากที่ทำการผู้ใหญ่ ที่ทำการกำนัน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานเกษตรอำเภอ สำนักงานปศุสัตว์อำเภอ

5. บันทึกข้อมูล โดยการกำหนดให้ใช้ใบงานสำรวจเก็บรวบรวมทรัพยากรท้องถิ่นในใบงานที่ 1 การเก็บข้อมูลพื้นฐานในท้องถิ่น

ลำดับการดำเนินงานที่ 2 เก็บข้อมูลการประกอบอาชีพในท้องถิ่น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ทราบการประกอบอาชีพของบุคคลในท้องถิ่น

2. เพื่อให้ทราบศักยภาพทางเศรษฐกิจของท้องถิ่น

กระบวนการดำเนินงาน

1. สำรวจแหล่งข้อมูล กำหนดประเด็นคำถามก่อนลงพื้นที่สอบถามข้อมูล

2. สอบถามข้อมูลจากที่ทำการผู้ใหญ่ ที่ทำการกำนัน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สำนักงานเกษตรอำเภอ สำนักงานปศุสัตว์อำเภอ

3. บันทึกข้อมูล โดยการกำหนดให้ใช้ใบงานที่ 2 การเก็บข้อมูลการประกอบอาชีพในท้องถิ่น

ลำดับการดำเนินงานที่ 3 เก็บข้อมูลกายภาพในท้องถิ่น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ทราบสภาพภูมิศาสตร์ในท้องถิ่น

2. เพื่อให้ทราบศักยภาพของทรัพยากรกายภาพในท้องถิ่น

3. เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในอนุรักษ์ทรัพยากรในท้องถิ่น

กระบวนการดำเนินงาน

1. สำรวจแหล่งข้อมูล กำหนดประเด็นคำถามก่อนสอบถามข้อมูล

2. สอบถามข้อมูลจากที่ทำการผู้ใหญ่ ที่ทำการกำนัน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สำนักงานเกษตรอำเภอ

3. บันทึกข้อมูล โดยการกำหนดให้ใช้ใบงานที่ 3 การเก็บข้อมูลกายภาพในท้องถิ่น

ลำดับการดำเนินงานที่ 4 เก็บข้อมูลประวัติหมู่บ้าน ชุมชน วิถีชุมชน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ทราบประวัติความเป็นมาของท้องถิ่น
2. เพื่อให้ทราบศักยภาพของท้องถิ่น
3. เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่น

กระบวนการดำเนินงาน

1. วิถีชีวิต แสดงให้เห็นวิถีการดำรงชีวิตของคนในท้องถิ่น รอบวัน รอบสัปดาห์ รอบเดือน รอบปี
2. สืบหาแหล่งข้อมูล กำหนดประเด็นคำถามก่อนสอบถามข้อมูล
3. สอบถามข้อมูลจากที่ทำการผู้ใหญ่ ที่ทำการกำนัน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
4. บันทึกข้อมูล โดยการกำหนดให้ใช้ ใบงานที่ 4 การเก็บข้อมูลประวัติหมู่บ้าน ชุมชน วิถีชุมชน ในท้องถิ่น

ลำดับการดำเนินงานที่ 5 เก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์ของพืชในท้องถิ่น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ทราบข้อมูลการใช้ประโยชน์ของพืชในท้องถิ่น
2. เพื่อให้ทราบศักยภาพของพืชในท้องถิ่น
3. เพื่อให้ตระหนัก เห็นคุณค่า ของพืชในท้องถิ่น

กระบวนการดำเนินงาน

1. สืบหาแหล่งข้อมูล กำหนดประเด็นคำถามก่อนสอบถามข้อมูล
2. สอบถามข้อมูลจากที่ทำการผู้ใหญ่ ที่ทำการกำนัน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. บันทึกข้อมูล โดยการกำหนดให้ใช้ ใบงานที่ 5 การเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์จากพืชในท้องถิ่น

ลำดับการดำเนินงานที่ 6. เก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์ของสัตว์ในท้องถิ่น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ทราบข้อมูลของสัตว์ในท้องถิ่น
2. เพื่อให้ทราบศักยภาพของสัตว์ในท้องถิ่น
3. เพื่อให้ตระหนัก เห็นคุณค่า ของสัตว์ในท้องถิ่น

กระบวนการดำเนินงาน

1. สืบหาแหล่งข้อมูล กำหนดประเด็นคำถามก่อนสอบถามข้อมูล
2. สอบถามข้อมูลจากที่ทำการผู้ใหญ่ ที่ทำการกำนัน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3. บันทึกข้อมูล โดยการกำหนดให้ใช้ ใบงานที่ 6 การเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์ของ สัตว์ในท้องถิ่น

ลำดับการดำเนินงานที่ 7 เก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์ของชีวภาพอื่น ๆ ในท้องถิ่น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ทราบข้อมูลของชีวภาพอื่น ๆ ในท้องถิ่น
2. เพื่อให้ทราบศักยภาพของชีวภาพอื่น ๆ ในท้องถิ่น
3. เพื่อให้ตระหนัก เห็นคุณค่า ของชีวภาพอื่น ๆ ในท้องถิ่น

กระบวนการดำเนินงาน

1. สำรองแหล่งข้อมูล กำหนดประเด็นคำถามก่อนสอบถามข้อมูล
2. สอบถามข้อมูลจากที่ทำการผู้ใหญ่ ที่ทำการกำนัน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. บันทึกข้อมูล โดยการกำหนดให้ใช้ ใบงานที่ 7 การเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์จาก ชีวภาพอื่น ๆ ในท้องถิ่น

ลำดับการดำเนินงานที่ 8 เก็บข้อมูลภูมิปัญญาในท้องถิ่น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ทราบข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น
2. เพื่อให้ทราบศักยภาพของภูมิปัญญาท้องถิ่น
3. เพื่อให้ตระหนักถึงการสืบสาน ภูมิปัญญาท้องถิ่น

กระบวนการดำเนินงาน

1. สำรองแหล่งข้อมูล กำหนดประเด็นคำถามก่อนสอบถามข้อมูล
2. สัมภาษณ์หรือสอบถามข้อมูลจากบุคคล เช่น ผู้อาวุโส ผู้รู้ในท้องถิ่น
3. โดยการกำหนดให้ใช้ ใบงานที่ 8 การเก็บข้อมูลภูมิปัญญาในท้องถิ่น

ลำดับการดำเนินงานที่ 9 เก็บข้อมูลแหล่งทรัพยากรและโบราณคดีในท้องถิ่น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ทราบข้อมูลแหล่งทรัพยากรและโบราณคดีในท้องถิ่น
2. เพื่อให้ทราบศักยภาพของแหล่งทรัพยากรและโบราณคดีในท้องถิ่น
3. เพื่อให้ตระหนักและอนุรักษ์ แหล่งทรัพยากรและโบราณคดีในท้องถิ่น

กระบวนการดำเนินงาน

1. สำรองแหล่งข้อมูล กำหนดประเด็นคำถามก่อนสอบถามข้อมูล
2. สัมภาษณ์หรือสอบถามข้อมูลจากบุคคล เช่น ผู้อาวุโส ผู้รู้ในท้องถิ่น
3. โดยการกำหนดให้ใช้ ใบงานที่ 9 การเก็บข้อมูลภูมิแหล่งทรัพยากรในท้องถิ่น

ลำดับการดำเนินงานที่ 10 จัดทำรายงานผลการสำรวจและจัดทำฐานทรัพยากรท้องถิ่น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อรวบรวมและตรวจสอบความสมบูรณ์ ถูกต้องของข้อมูลจากผลการเรียนรู้
2. เพื่อบันทึกข้อมูลในระบบฐานข้อมูล
3. เพื่อจัดทำรายงานผลการสำรวจและจัดทำฐานทรัพยากรท้องถิ่น

กระบวนการดำเนินงาน

1. รวบรวมและตรวจสอบความสมบูรณ์ ถูกต้องของข้อมูลจากผลการเรียนรู้ 9 ใบบาง
2. บันทึกข้อมูลในระบบฐานข้อมูล
 - 2.1) ระบบฐานข้อมูลรูปแบบทะเบียน ใบงานที่ 5 6 7 8 และ 9
 - 2.2) ระบบฐานข้อมูลรูปแบบโปรแกรม หรือไฟล์ข้อมูลใบงานที่ 1 – 9
3. สรุปและรวบรวมข้อมูลจากการดำเนินงานสำรวจเก็บรวบรวมงานฐานทรัพยากรท้องถิ่น จัดทำรายงานผลการสำรวจและจัดทำฐานทรัพยากรท้องถิ่นและจัดทำ CD/DVD

พื้นที่การสำรวจ

คือ บ้านน้ำบ่อ หมู่ที่ 6 ตำบลนาคู อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

ระยะเวลาการสำรวจ

ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ – เดือนเมษายน พ.ศ. 2566

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ฐานทรัพยากรท้องถิ่น หมายถึง ข้อมูลทรัพยากรท้องถิ่นในด้านความเป็นชุมชนวิถี ชุมชนและภูมิปัญญาชุมชน
2. ความเป็นชุมชน หมายถึง ประวัติความเป็นมาของชุมชนการตั้งถิ่นฐาน และแนวปฏิบัติ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เช่น การใช้ทรัพยากรด้านอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค
3. วิถีชุมชน หมายถึง แนวทางในการดำเนินชีวิตความรู้เรื่องสังคมวัฒนธรรมความเป็นอยู่ภูมิปัญญาของคนไทยการประพฤติปฏิบัติการศึกษาอบรมและการสืบทอดวัฒนธรรมจากอดีตถึง ปัจจุบัน
4. ภูมิปัญญาชุมชน หมายถึง ความรู้ความสามารถวิธีการผลงานที่คนในชุมชนได้ค้นคว้า รวบรวม และจัดเป็นความรู้ ถ่ายทอด ปรับปรุง จากคนรุ่นหนึ่งสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง จนเกิดผลผลิตที่ดี งดงามมีคุณค่ามีประโยชน์ สามารถนำมาแก้ไขปัญหาและพัฒนาวิถีชีวิตได้ ภูมิปัญญาจึงเป็นรากฐานในการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน เช่น ภาษาและวรรณกรรม ประเพณี ศิลปวัตถุ และศิลปกรรม การแต่งกาย อาหาร เครื่องมือ เครื่องใช้ในการทำมหากิน ที่อยู่อาศัย สมุนไพร และการแพทย์แผนไทย

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

การสำรวจและรวบรวมข้อมูลฐานทรัพยากรท้องถิ่นบ้านน้ำบ่อ หมู่ที่ 6 ตำบลนาคู่อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม เป็นการศึกษาสภาพความเป็นชุมชน วิถีชุมชน และภูมิปัญญาท้องถิ่นของ บ้านน้ำบ่อ ตำบลนาคู่อำเภอนาแก จังหวัดนครพนมผู้สำรวจได้สำรวจ และศึกษาเอกสารและงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำฐานทรัพยากรท้องถิ่น

1.1 ความสำคัญของการจัดทำฐานทรัพยากรท้องถิ่น

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้ากรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี กับนายแก้วขวัญ วัชโรทัย เลขาธิการพระราชวังให้ดำเนินการอนุรักษ์พืชพรรณของประเทศโดยพระราชทาน ให้โครงการส่วนพระองค์ฯ สวนจิตรลดาฝ่ายวิชาการเป็นผู้ดำเนินการจัดตั้งธนาคารพืชพรรณขึ้น

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ได้เริ่มดำเนินการโดยฝ่ายวิชาการโครงการส่วนพระองค์ฯ สำหรับงบประมาณดำเนินงานนั้น สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อเป็นการประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้สนับสนุนให้กับโครงการส่วนพระองค์สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้ากรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยจัดตั้งธนาคารพืชขึ้นในปี พ.ศ.2536 สำหรับเก็บรักษาพันธุกรรมพืชที่เป็น เมล็ดและเนื้อเยื่อ และสนับสนุนงบประมาณดำเนินงานทุกกิจกรรมของโครงการ พ.ศ. 2536 จนถึง ปัจจุบัน

การดำเนินงานตามโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช ได้มีการกำหนดแนวทางและกรอบกิจกรรม 8 กิจกรรม ที่อยู่ภายใต้ 3 กรอบการดำเนินงาน

กรอบที่ 1 การเรียนรู้ทรัพยากร เพื่อพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานด้าน การพัฒนาและด้านการบริหารจัดการด้านปกป้องทรัพยากรของประเทศ จึงต้องมีการเรียนรู้ทรัพยากร ในพื้นที่ป่าธรรมชาติดั้งเดิมที่ปกปักษ์รักษาไว้ โดยมีกิจกรรมที่ดำเนินงานได้แก่ กิจกรรมที่ 1 กิจกรรมปกปักษ์พันธุกรรมพืช กิจกรรมที่ 2 กิจกรรมสำรวจเก็บรวบรวมพันธุกรรมพืช และกิจกรรมที่ 3 กิจกรรมปลูกรักษาพันธุกรรมพืช

กรอบที่ 2 การใช้ประโยชน์เพื่อพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานศึกษาวิจัย และประเมินศักยภาพของทรัพยากรต่างๆ ใน อพ.สธ. ทั้งในด้านการพัฒนาและการบริหารจัดการให้การดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกันและเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อกัน รวมทั้งพัฒนาระบบข้อมูล สารสนเทศ อพ.สธ. ให้เป็นเอกภาพ สมบูรณ์ และเป็นปัจจุบัน โดยบรรลุจุดมุ่งหมาย ตามแนว พระราชดำริ โดยมีกิจกรรมที่ดำเนินงานได้แก่ กิจกรรมที่ 4 กิจกรรมอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ พันธุกรรมพืช

กรอบที่ 3 การสร้างจิตสำนึกเพื่อให้ประชาชนกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ โดยเฉพาะเยาวชน นักเรียน นิสิตนักศึกษาและบุคคลทั่วไป ได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพืชพรรณไม้ และการ อนุรักษ์พันธุกรรมพืช ของประเทศ จนตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ของการอนุรักษ์ทรัพยากร ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อมหาชนชาวไทย โดยมีกิจกรรมที่ดำเนินงาน ได้แก่ กิจกรรมที่ 7 กิจกรรม สร้างสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช และกิจกรรมที่ 8 กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการ อนุรักษ์พันธุกรรมพืช

1.2 ความสำคัญของการจัดทำฐานทรัพยากรท้องถิ่น

กิจกรรมที่ 8 กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้หน่วยงานต่างๆ เข้าร่วมสนับสนุนงานของ อพ.สธ. ในรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบของทุนสนับสนุนหรือดำเนินงานที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ของ อพ.สธ. โดยอยู่ในกรอบของ แผนแม่บท อพ.สธ. นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสให้เยาวชนและประชาชนได้สมัครเข้ามาศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติในสาขาต่าง ๆ ตามความถนัดและสนใจ โดยมีคณาจารย์ผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขาให้คำแนะนำและให้แนวทางการศึกษา ได้แก่ ชมรมนักชีววิทยา อพ.สธ. และชมรมคณะ ปฏิบัติงานวิทยาการ อพ.สธ. ซึ่งจะเป็นผู้นำในการถ่ายทอดความรู้และสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ ทรัพยากรของประเทศให้แก่เยาวชน และประชาชนชาวไทยต่อไปโดยที่ อพ.สธ. ประสานงานหน่วยงานที่ ร่วมสนองพระราชดำริให้ดำเนินการในกิจกรรมนี้ โดยกำหนดเป้าหมายในการดำเนินงานเป็นระยะๆ ละ 5 ปี ให้สอดคล้องกับแนวทางการดำเนินงานตามกรอบแผนแม่บทของ อพ.สธ. และจัดทำแผนประจำปีเฉพาะในส่วนของหน่วยงานตนเองให้ชัดเจน พร้อมทั้งวางแผนปฏิบัติงานร่วมกันให้ชัดเจน ผ่านการประชุมคณะกรรมการดำเนินงาน อพ.สธ. ของหน่วยงานนั้น ๆ

2. แนวคิดการอนุรักษ์ทรัพยากร

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชบรมนาถบพิตร ทรงมีสายพระเนตรยาวไกลทรงเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชในปี พ.ศ. 2503 ทรงอนุรักษ์ ต้นยางนาในปี พ.ศ. 2504 ทรงให้นำพรรณไม้ จากภูมิภาคต่างๆ มาปลูกไว้ในสวนจิตรลดา

เพื่อเป็นแหล่งศึกษาและทรงมีโครงการพระราชดำริที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์พัฒนาทรัพยากร พัฒนาแหล่งน้ำ การอนุรักษ์ และพัฒนาดิน อนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้เป็นการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ ต่อมาในปี พ.ศ. 2535 สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้ากรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี กับนายแก้วขวัญ วัชโรทัย เลขาธิการพระราชวังให้ดำเนินการอนุรักษ์พืชพรรณของประเทศ โดยพระราชทานให้โครงการสวนพระองค์ ๆ สวนจิตรลดาฝ่ายวิชาการเป็นผู้ดำเนินการจัดตั้งธนาคาร พืชพรรณขึ้นในปี พ.ศ. 2536 - 2549 โดยรับทุนสนับสนุนจากสำนักงานกรมการพิเศษ เพื่อประสานงาน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.) และเป็นหน่วยงานขึ้นตรงกับเลขาธิการ พระราชวัง ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2539 และต่อมาในปีงบประมาณ พ.ศ. 2550 สำนักพระราชวัง ดำเนินการจัดสรร งบประมาณให้ และให้ อพ.สธ. ดำเนินการแยกจากโครงการสวนพระองค์ฯ สวนจิตรลดาตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

วิธีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

นวรรัตน์ ไตรรักษ์ (2549) หลักในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติแบ่งออกเป็นหลักใหญ่ๆ 2 ประเภท คือ การอนุรักษ์ทางตรงและการอนุรักษ์ทางอ้อม การอนุรักษ์ทางตรง มีอยู่หลายวิธีด้วยกัน ดังนี้

1. การปกป้องรักษา ค้ำครอง (Presevation) การปกป้องรักษา หมายถึง การรักษา ทรัพยากร นั้นให้คงสภาพเดิมตามธรรมชาติ การอนุรักษ์แบบนี้มักใช้กับทรัพยากรที่หายาก เช่น สัตว์ที่หายาก วิถีชีวิตที่ สวยงาม วิธีการนี้จำเป็นมาก เนื่องจากเป็นวิธีที่จะรักษาทรัพยากรให้คง อยู่ทั้งปริมาณ และคุณภาพ เช่น การจัดอุทยานแห่งชาติ จะมีการรักษาพันธุ์สัตว์ พันธุ์ไม้ ตลอดจนธรรมชาติที่ดีวิธีหนึ่ง

2. การบูรณะ การปฏิสังขรณ์ การซ่อมแซม หรือการสร้างขึ้นมาใหม่ (Restoration) วิธีการอนุรักษ์ แบบนี้ใช้กับทรัพยากรธรรมชาติได้หลายชนิด เช่น ป่าไม้ถูกทำลายไปอาจปลูกขึ้น ทดแทน หรือสัตว์ป่า สงวน ที่ถูกล่าจนเกือบสูญพันธุ์ ก็อาจช่วยขยายพันธุ์เพิ่มขึ้น หรือการบูรณะวัตถุ โบราณให้อยู่ในสภาพที่ดี การอนุรักษ์วิธีนี้จะต้องคำนึงถึงสมดุลธรรมชาติด้วย ให้มีในปริมาณที่ พอเหมาะ การบูรณะคล้ายกับการปกป้องรักษา เพื่อให้ทรัพยากรยังคงมีอยู่ตลอดไป

2.2.1 การปรับปรุงของเดิมให้มีประสิทธิภาพหรือมีประโยชน์มากกว่าเก่าวิธีการอนุรักษ์ แบบนี้ถือหลักปรับปรุงทรัพยากรธรรมชาติให้ได้ผลผลิตสูงกว่าระดับธรรมชาติ เช่น การปรับปรุง บริเวณทะเลทราย ซึ่งเดิมไม่สามารถทำการเพาะปลูกได้ให้ทำการเพาะปลูกได้และมีผลผลิตเพิ่มขึ้น หรือการสร้างเขื่อนกั้นน้ำ เพื่อให้สามารถใช้พื้นที่ในการเพาะปลูกได้มากขึ้นและมีประสิทธิภาพขึ้น การผลิตและการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพเนื่องจากทรัพยากรธรรมชาติ บางอย่างเมื่อใช้หมดไปแล้ว ไม่สามารถสร้างขึ้นใหม่ได้ จึงควรใช้ทรัพยากรประเภทนี้ อย่างมีประสิทธิภาพให้เกิด ประโยชน์สูงสุด ไม่ว่าจะ เป็น ราก ใบ ดอก ผล หรือส่วนต่าง ๆ

2.2.2 การนำสิ่งอื่นมาใช้ทดแทนวิธีการนี้ใช้กับทรัพยากรที่มีมากมาทดแทนทรัพยากรที่มี น้อยใช้ทรัพยากรที่หาง่ายแทนทรัพยากรที่หาได้ยาก วิธีนี้อาจประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ ขึ้นมาทดแทนก็ได้

2.2.3 การนำกลับมาใช้ใหม่ การอนุรักษ์ทรัพยากรแบบนี้ทำให้ลดการใช้ทรัพยากรลง แทนที่จะใช้ทรัพยากรใหม่อยู่ตลอดเวลา ก็เอาของเก่ากลับมาใช้ใหม่ เช่น ทรัพยากรประเภทโลหะต่าง ๆ หรือประเภทกระดาษและแก้ว เป็นต้น

2.2.4 การประดิษฐ์ของเทียมขึ้นมาใหม่ การอนุรักษ์แบบนี้จะช่วยลดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติลง เช่น การประดิษฐ์ของเทียมขึ้นมาใช้ การใช้ยางเทียมแทนทรัพยากรธรรมชาติบางอย่าง

2.2.5 การหาประโยชน์จากสิ่งที่เราได้เปล่าหรือลงทุนน้อยการอนุรักษ์แบบนี้ตัวอย่างเช่น การผลิตกระแสไฟฟ้าจากพลังงานน้ำตกจะช่วยประหยัดน้ำมันในการผลิตไฟฟ้าการใช้ความร้อนจากดวงอาทิตย์ตากแห้งผลิตผลทางการเกษตรก็มีส่วนช่วยประหยัดน้ำมันหรือพลังงานอื่น ๆ ได้ เช่น การตรวจสอบปริมาณและคุณภาพของทรัพยากร การศึกษาถึงปริมาณและคุณภาพของทรัพยากร ทำให้เรารู้จักใช้ทรัพยากรต่างๆ ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด รู้จักใช้ทรัพยากรทดแทนและรู้จักบำรุงรักษาทรัพยากรนั้นให้มีคุณภาพที่ดีขึ้น

การอนุรักษ์ทางอ้อม ทรัพยากรธรรมชาติ เป็นสมบัติส่วนรวม ดังนั้นทุกคนควรร่วมมืออนุรักษ์ทรัพยากรโดยวิธีการต่างๆ เช่น 1) เอกชนควรให้ความร่วมมือในรูปแบบของสมาคมต่าง ๆ เช่น สมาคมสงวนพันธุ์สัตว์ป่าหรือโดยการให้ทุนสนับสนุนผู้ที่ทำงาน เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ 2) รัฐบาลออกกฎหมายควบคุม กฎหมายที่จะต้องไม่เปิดโอกาสให้ผู้เห็นแก่ตัวเข้าไปทำลายประโยชน์ส่วนรวมได้ เจ้าหน้าที่รักษากฎหมายจะต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างเคร่งครัดจึงจะเกิดผลดีในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ 3) ให้การศึกษาทำให้คนในสังคมมีความรู้ ความรับผิดชอบ รู้ถึงประโยชน์และโทษของการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อจะได้ช่วยรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้คงอยู่หรือใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม

บทที่ 3

อุปกรณ์และวิธีการ

การสำรวจและรวบรวมข้อมูลฐานทรัพยากรท้องถิ่น และการจัดทำข้อมูลฐานทรัพยากรท้องถิ่น บ้านน้ำบ่อ หมู่ที่ 6 ตำบลนาคู่ อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม เป็นการศึกษา ข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้าน การประกอบอาชีพ ข้อมูลด้านกายภาพประวัติหมู่บ้าน วิถีชุมชน การใช้ ประโยชน์ของพืช การใช้ประโยชน์ของสัตว์ การใช้ประโยชน์ของชีวภาพอื่นๆ ภูมิปัญญาท้องถิ่นแหล่ง ทรัพยากรธรรมชาติ และโบราณคดี ในบ้านน้ำบ่อ หมู่ที่ 6 ตำบลนาคู่ อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ผู้สำรวจได้ดำเนินการสำรวจตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

อุปกรณ์ที่ใช้ในการสำรวจ

1. ดินสอ
2. ปากกา
3. กระดาษ
4. สายวัด
5. ตลับเมตร
6. กล้องถ่ายรูป
7. โทรศัพท์มือถือ
8. ใบงาน
9. เอกสารที่เกี่ยวข้อง

การบริหารจัดการในการสำรวจและรวบรวมข้อมูล

1. ประชุมวางแผนการดำเนินงาน
2. แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อมอบหมายงาน
3. เตรียมวัสดุอุปกรณ์และเอกสารที่เกี่ยวข้อง
4. ทำหนังสือแจ้งหมู่บ้าน
5. ประชุมชี้แจงในหมู่บ้าน
6. ลงพื้นที่สำรวจและรวบรวมข้อมูล
7. จัดทำรูปเล่มรายงานผลการดำเนินงาน

วิธีการดำเนินงาน

วิธีการในงานที่ 1 เรื่องการเก็บข้อมูลพื้นฐานในท้องถิ่น

1. วิธีการสัมภาษณ์
 - 1.1 ผู้นำหมู่บ้าน
 - 1.2 ประชาชนชาวบ้าน
 - 1.3 ผู้รู้ในชุมชนที่อยู่มานาน
 - 1.4 หน่วยงานในท้องถิ่นนั้น /บ้าน วัด โรงเรียน รพ.สต.
2. การสืบค้นข้อมูล
 - 2.1 ทะเบียนราษฎร์จากอำเภอ
 - 2.2 แผนพัฒนาท้องถิ่น
 - 2.3 แผนชุมชน
 - 2.4 ระบบสารสนเทศ
3. ลงพื้นที่เก็บข้อมูล
 - 3.1 ผู้รับผิดชอบลงพื้นที่สำรวจข้อมูลพื้นฐาน

วิธีการในงานที่ 2 เรื่อง การเก็บข้อมูลการประกอบอาชีพในท้องถิ่น

1. วิธีการสัมภาษณ์
 - 1.1 ผู้นำหมู่บ้าน
 - 1.2 ประชาชนในหมู่บ้าน
2. การสืบค้นข้อมูล
 - 2.1 สำนักงานเกษตรอำเภอ/สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ/สำนักงานปศุสัตว์อำเภอ
 - 2.2 ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน/กำนัน
 - 2.3 องค์การบริหารส่วนตำบล
 - 2.4 website
3. ลงพื้นที่เก็บข้อมูล
 - 3.1 ผู้รับผิดชอบลงพื้นที่สำรวจข้อมูลพื้นฐาน

วิธีการในงานที่ 3 เรื่อง การเก็บข้อมูลด้านกายภาพในท้องถิ่น

1. วิธีการสัมภาษณ์
 - 1.1 ผู้นำหมู่บ้านและประชาชน

2. การสืบค้นข้อมูล
 - 2.1 สำนักงานเกษตรอำเภอ/สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ/สำนักงานปศุสัตว์อำเภอ
 - 2.2 ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน/กำนัน
 - 2.3 องค์การบริหารส่วนตำบล
3. ลงพื้นที่เก็บข้อมูล
 - 3.1 ผู้รับผิดชอบลงพื้นที่สำรวจข้อมูลพื้นฐาน

วิธีการใบงานที่ 4 เรื่อง การเก็บข้อมูล ประวัติหมู่บ้าน ชุมชน วิถีชุมชน

1. วิธีการสัมภาษณ์
 - 1.1 ผู้นำหมู่บ้าน
 - 1.2 ประชาชนชาวบ้าน
2. การสืบค้นข้อมูล
 - 2.1 องค์การบริหารส่วนตำบล
3. ลงพื้นที่เก็บข้อมูล
 - 3.1 ผู้รับผิดชอบลงพื้นที่สอบถาม/สัมภาษณ์ข้อมูลประวัติหมู่บ้าน ชุมชน และวิถีชุมชน
 - 3.2 ลงพื้นที่เพื่อร่วมกิจกรรมในชุมชน

วิธีการใบงานที่ 5 เรื่อง การเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์พืชในท้องถิ่น

1. วิธีการสัมภาษณ์
 - 1.1 ผู้นำหมู่บ้าน
 - 1.2 ประชาชนชาวบ้าน
 - 1.3 ผู้รู้ในหมู่บ้าน เจ้าของพืช
2. การสืบค้นข้อมูล
 - 2.1 ระบบสารสนเทศ อินเทอร์เน็ต
3. ลงพื้นที่เก็บข้อมูล
 - 3.1 ผู้รับผิดชอบลงพื้นที่สำรวจข้อมูลการใช้ประโยชน์พืช
 - 3.2 สรุปและบันทึกข้อมูลลงใบงานที่ 5
 - 3.3 นำข้อมูลพืช จัดทำทะเบียนพรรณไม้ในชุมชน

วิธีการใบงานที่ 6 เรื่อง การเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์สัตว์ในท้องถิ่น

1. วิธีการสัมภาษณ์
 - 1.1 ผู้นำหมู่บ้าน
 - 1.2 ปราชญ์ชาวบ้าน
 - 1.3 ผู้รู้ในหมู่บ้าน เจ้าของสัตว์หรือผู้มีอาชีพเลี้ยงสัตว์
2. การสืบค้นข้อมูล
 - 2.1 ระบบสารสนเทศ อินเทอร์เน็ต
3. ลงพื้นที่เก็บข้อมูล
 - 3.1 ผู้รับผิดชอบลงพื้นที่สำรวจข้อมูลการใช้ประโยชน์สัตว์
 - 3.2 สรุปและบันทึกข้อมูลลงใบงานที่ 6
 - 3.3 นำข้อมูลสัตว์ จัดทำทะเบียนสัตว์ในชุมชน

วิธีการใบงานที่ 8 เรื่อง การเก็บข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ในท้องถิ่น

1. วิธีการสัมภาษณ์
 - 1.1 ผู้นำหมู่บ้าน
 - 1.2 ปราชญ์ชาวบ้าน
 - 1.3 ผู้รู้ในหมู่บ้านเจ้าของภูมิปัญญา
2. การสืบค้นข้อมูล
 - 2.1 ระบบสารสนเทศ อินเทอร์เน็ต
3. ลงพื้นที่เก็บข้อมูล
 - 3.1 ผู้รับผิดชอบลงพื้นที่สำรวจข้อมูลภูมิปัญญาในท้องถิ่น
 - 3.2 สรุปและบันทึกข้อมูลลงใบงานที่ 8
 - 3.3 นำข้อมูลภูมิปัญญาที่ได้จัดทำทะเบียนภูมิปัญญาในชุมชน

วิธีการใบงานที่ 9 เรื่อง การเก็บข้อมูลแหล่งทรัพยากรและโบราณคดีในท้องถิ่น

1. วิธีการสัมภาษณ์
 - 1.1 ผู้นำหมู่บ้าน
 - 1.2 ปราชญ์ชาวบ้าน
 - 1.3 ผู้รู้ในหมู่บ้าน ผู้อาวุโสในท้องถิ่น

2. การสืบค้นข้อมูล
 - 2.1 ระบบสารสนเทศ อินเทอร์เน็ต
 - 2.2 องค์การบริหารส่วนตำบล
 - 2.3 สำนักงานวัฒนธรรมอำเภอ วัด
3. ลงพื้นที่เก็บข้อมูล
 - 3.1 ผู้รับผิดชอบลงพื้นที่สำรวจข้อมูลแหล่งทรัพยากรและโบราณคดีในท้องถิ่น

การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

1. การวางแผนด้านข้อมูล ผู้ศึกษาได้วางแผนเก็บข้อมูลการสำรวจเก็บรวบรวมทรัพยากรท้องถิ่น ดังนี้
 - 1.1 ฐานทรัพยากรท้องถิ่นเป้าหมาย คือ บ้านน้ำบ่อ หมู่ที่ 6 ตำบลนาคู อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม โดยกำหนดพื้นที่สำรวจทั้งหมดบ้านในปีงบประมาณ 2566 โดยเก็บ รวบรวมข้อมูลเชิงลึกละเอียดและถูกต้องครบถ้วน
 - 1.2 เริ่มสำรวจและเก็บรวบรวมข้อมูลฐานทรัพยากรท้องถิ่น บ้านน้ำบ่อ หมู่ที่ 6 ตำบลนาคู อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ในช่วงเดือน มกราคม ถึง เมษายน 2566
 - 1.3 นำแบบเก็บรวบรวมข้อมูลทรัพยากรท้องถิ่น 9 ใบงาน มาวิเคราะห์เป็นประเด็นต่าง ๆ เพื่อนำไปสร้างเครื่องมือสำหรับเก็บข้อมูลทางภาคสนาม โดยมีหัวข้อสำคัญตามลำดับใบงาน ดังนี้
 - ใบงานที่ 1 การเก็บข้อมูลพื้นฐานในท้องถิ่น
 - ใบงานที่ 2 การเก็บข้อมูลการประกอบอาชีพในท้องถิ่น
 - ใบงานที่ 3 การเก็บข้อมูลด้านกายภาพในท้องถิ่น
 - ใบงานที่ 4 การเก็บข้อมูลประวัติหมู่บ้าน วิถี ชุมชน
 - ใบงานที่ 5 การเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์ของพืชในท้องถิ่น ทะเบียนพรรณไม้ในชุมชน
 - ใบงานที่ 6 การเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์สัตว์ในท้องถิ่น ทะเบียนพันธุ์สัตว์ในชุมชน
 - ใบงานที่ 7 การสำรวจเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์ชีวภาพอื่นๆ ทะเบียนชีวภาพอื่นๆ ในชุมชน
 - ใบงานที่ 8 การเก็บรวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่น
 - ใบงานที่ 9 การรวบรวมข้อมูลแหล่งทรัพยากรธรรมชาติและโบราณคดี

1.4 จัดการประชุมหมู่บ้าน ครั้งที่ 1 เพื่อชี้แจงแนวทางการดำเนินงานสำรวจ และเก็บ รวบรวมข้อมูลทรัพยากรท้องถิ่นในบ้านน้ำบ่อ หมู่ที่ 6 ตำบลนาคู อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

2. การศึกษาข้อมูลจากเอกสารและบุคคล ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าหาความรู้จากเอกสารทางวิชาการ ตำรา และข้อมูลจากบุคคลในพื้นที่เพื่อให้เกิดความชัดเจนและมั่นใจ เพื่อความมั่นใจในการรวบรวมข้อมูล สำหรับเป็นฐานข้อมูลของชุมชนต่อไป

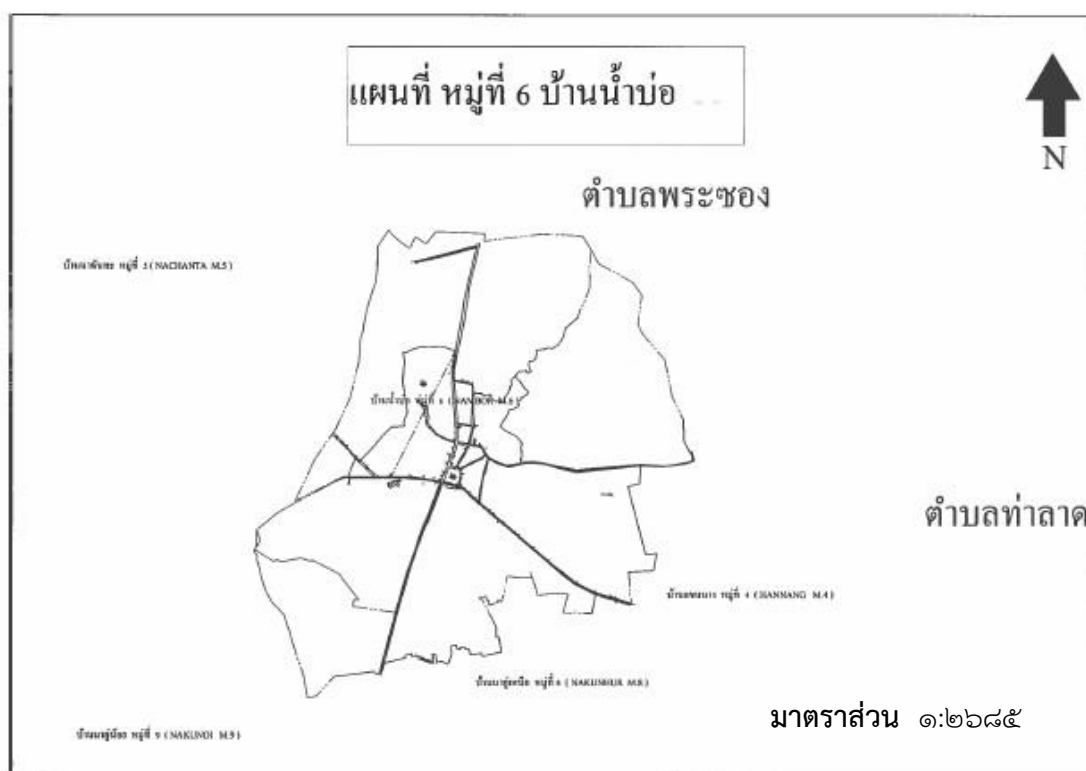
3. การศึกษาและสำรวจข้อมูลเบื้องต้นในพื้นที่เป้าหมาย องค์การบริหารส่วนตำบลนาคู ได้เข้าไปในพื้นที่เพื่อรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นของพื้นที่และเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์การศึกษา ให้แก่ผู้เกี่ยวข้อง ได้รับทราบ ตลอดจนได้ติดต่อประสานงานกับผู้นำชุมชนในหมู่บ้าน ผู้รู้ ปราชญ์ชาวบ้านที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความเข้าใจและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลตามประเด็นที่จะทำการศึกษา

บทที่ 4 ผลการศึกษา

1. ชื่อหมู่บ้าน บ้านน้ำบ่อ ชื่อที่ชาวบ้านเรียก นางอมชีวหรือบ้านน้อย หมู่ที่ 6 ตำบลนาคู่อำเภอ นาแก จังหวัด นครพนม

2. พิกัดทางภูมิศาสตร์ ละติจูด (Latitude) 16.992746 N ลองจิจูด (Longitude) 104.550636 E

แผนที่สังเขปของหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวง

ภาพที่ 1 แผนที่สังเขปของหมู่บ้าน บ้านน้ำบ่อ หมู่ที่ 6 ตำบลนาคู่อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

3. ข้อมูลทางศาสนา วัด 1 แห่ง เจ้าอาวาส 1 รูป พระภิกษุสงฆ์ 8 รูป

ภาพที่ 2 ภาพวัดศรีบรรทม บ้านน้ำบ่อ หมู่ที่ 6 ตำบลนาคู่ อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

4. จำนวนประชากร

หมู่ที่/ชุมชนที่/แขวงที่ 6 จำนวน 234 ครัวเรือน จำนวนพื้นที่ 2,500 ไร่

จำนวนประชากร	881	คน	ชาย	448	คน	หญิง	433	คน
0 – 14 ปี	151	คน	ชาย	81	คน	หญิง	70	คน
15 ปีเต็ม - 25 ปี	114	คน	ชาย	60	คน	หญิง	54	คน
26 ปีเต็ม - 49 ปี	368	คน	ชาย	192	คน	หญิง	176	คน
50 ปีเต็ม - 59 ปี	139	คน	ชาย	65	คน	หญิง	74	คน
60 ปีเต็มขึ้นไป	109	คน	ชาย	50	คน	หญิง	59	คน

5. ข้อมูลสถานศึกษาที่เปิดให้บริการ

1. โรงเรียนบ้านน้ำป่อ

ชื่อผู้อำนวยการสถานศึกษา/หัวหน้าสถานศึกษา นายสมหวัง ยตะโคตร

จำนวนครู 6 คน

จำนวนนักเรียน 78 คน นักเรียนชาย 39 คน นักเรียนหญิง 39 คน

ภาพที่ 3 ภาพโรงเรียนบ้านน้ำป่อ หมู่ที่ 6 ตำบลนาคู่ อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

6.การประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม และด้านอุตสาหกรรม

6.1 ด้านเกษตรกรรม

พื้นที่ทำนา 1,378 ไร่ จำนวน 200 ครัวเรือน

ภาพที่ 4 การประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม ทำนา
พื้นที่ทำสวน ยางพารา จำนวน 30 ไร่ จำนวน 10 ครัวเรือน

ภาพที่ 5 การประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม ทำสวนยางพารา

พื้นที่ทำไร่ จำนวน 102 ไร่ จำนวน 50 ครัวเรือน

1. ข้าวโพด จำนวน 90 ไร่
2. ถั่วลิสง จำนวน 12 ไร่

ภาพที่ 6 การประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม ไร่ข้าวโพด ถั่วลิสง

ปศุสัตว์_ จำนวนสัตว์ในพื้นที่โดยรวม ได้แก่

โค	20	ตัว	กระบือ	50	ตัว
สุกร	30	ตัว	เป็ด	25	ตัว
ไก่	100	ตัว			

ภาพที่ 7 การประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม ปศุสัตว์

7.การประกอบอาชีพด้านพาณิชย์

ร้านค้าต่าง ๆ จำนวน 5 แห่ง

ร้านค้าที่ 1 ร้านค้ากองทุนหมู่บ้านน้ำบ่อ หมู่ที่ 6

ร้านค้าที่ 2 นายประชิด เทพายัง

ร้านค้าที่ 3 นางลำ นันทะพรม

ร้านค้าที่ 4 นางดัชนี วงศ์คำจันทร์

ร้านที่ 5 นายวีรพงษ์ มีไชย

ภาพที่ 8 แสดงร้านค้าในชุมชน

8.สภาพภูมิประเทศและสังคมพืช

สภาพภูมิประเทศ สภาพภูมิประเทศเป็นพื้นที่ราบสูง ทิศเหนือติด กับตำบลพระซอง ทิศใต้ติดกับ บ้านนาคู่น้อย หมู่ที่ 9 ทิศตะวันออกติดบ้านเขื่อนนาง หมู่ที่ 4 ทิศตะวันตกติดบ้านนาฉันทะ หมู่ที่ 5

สังคมพืช พืชที่พบกระจายโดยทั่วไป มีมะม่วง ไม้กระถิน อ้อย ยางพารา สะเดา ไม้ประดู่ ไม้คุณทึก ไม้จามจุรี

9.ลักษณะดิน กลุ่มดินชุดที่ 10 ลักษณะเด่น กลุ่มดินร่วนเหนียวปนทรายแบ่งหรือดินร่วนปนดินเหนียวสี น้ำตาลปนเหลืองหรือสีน้ำตาล ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดเล็กน้อย การระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

10.แหล่งน้ำธรรมชาติ

หนอง จำนวน 1 แห่ง ชื่อ หนองบัวโค้ง

พิกัดทางภูมิศาสตร์ (ตำแหน่งหนอง)

ละติจูด (Latitude) 17.003107 ลองจิจูด (Longitude) 104.551905

ขนาด ความกว้าง 0.50 กิโลเมตร ความยาว 0.65 กิโลเมตร

- มีน้ำตลอดปี

ภาพที่ 9 แสดงภาพหนองบัวโค้ง

11. อุณหภูมิ	เช้า	32	องศาเซลเซียส
	เที่ยง	36	องศาเซลเซียส
	เย็น	35	องศาเซลเซียส
	สูงสุด	37	องศาเซลเซียส
	ต่ำสุด	28	องศาเซลเซียส

ณ พื้นที่เก็บโดยรวมต่อวัน

ภาพที่ 10 แสดงภาพอุณหภูมิ

12. ความเข้มแสง	เช้า	2523	ลักซ์
	เที่ยง	3630	ลักซ์
	เย็น	3008	ลักซ์

ภาพที่ 11 แสดงภาพความเข้มของแสง

13. สรุปข้อมูลประวัติหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวง

บ้านน้ำบ่อเดิมมีชื่อว่า บ้านนางอมชีวิตหรือบ้านน้อย ประมาณปี พ.ศ.2476 มีผู้นำราษฎร ชื่อหลวงตาลีนำชาวบ้านอพยพมาจากบ้านสะฮอง แขวงสะหวันนะเขต ประเทศลาวข้ามแม่น้ำโขงมาสมทบกับราษฎรบ้านคำสะเม็ง เมืองเขมราฐ อ.เขมราฐ จ.อุบลราชธานี ในปัจจุบันที่ฝั่งไทยส่วนหนึ่งได้อพยพเดินทางมาหาทำเลที่เหมาะสมและอุดมสมบูรณ์ ตั้งบ้านเรือนอยู่ที่ทุ่งน่าน้อย เมื่อถึงหน้าแล้งตอนน้ำแห้งขอลง มีปลาชิวไหลลงมาค่อนข้าง จึงตั้งชื่อหมู่บ้านว่า บ้านนางอมชีวิตหรือบ้านปลาชิวอม และต่อมาได้ยกฐานะเป็น หมู่บ้านเป็นหมู่ที่ 7 ขึ้นเขตการปกครองของตำบลพระซอง และด้วยสภาพพื้นที่ของหมู่บ้านได้ตั้งอยู่ใกล้กับบ่อเกลือธรรมชาติที่เป็นแหล่งใหญ่ (เกลือสินเธาว์) ชาวบ้านได้ยึดอาชีพการต้มเกลือขายเป็นอาชีพเสริมหลังฤดูทำนา (หลังเก็บเกี่ยวข้าว) ต่อมาท่านพระครูนครธรรมนิเวศ ซึ่งดำรงตำแหน่งเจ้าคณะอำเภอณาแกขณะนั้นได้ออกมาเยี่ยมโปรดชาวบ้าน ได้มาเห็นภูมิประเทศและที่ตั้งของหมู่บ้าน จึงได้มีบัญชาให้เปลี่ยนชื่อหมู่บ้าน และต่อมาทางการได้ประกาศจัดตั้งให้หมู่บ้านนาคูเป็นตำบลนาคู เมื่อปี พ.ศ.2451 บ้านน้ำบ่อจึงได้แยกมาจากตำบลพระซอง มาขึ้นต่อตำบลนาคูเป็นหมู่ที่ 6 มาจนถึงปัจจุบัน.

**แบบบันทึกข้อมูลประวัติหมู่บ้าน ชุมชน แขวง
ประวัติหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวง**

ชื่อหมู่บ้าน บ้านน้ำบ่อ

ที่ตั้งหมู่บ้าน หมู่ที่ 6 ตำบลนาคู อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

บันทึกข้อมูล ประวัติหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวง

บ้านน้ำบ่อเดิมมีชื่อว่า บ้านนางอมชีหรือบ้านน้อย ประมาณปี พ.ศ.2476 มีผู้นำราษฎรชื่อหลวงตาลีนำชาวบ้านอพยพมาจากบ้านชะฮอง แขวงสะหวันนะเขต ประเทศลาวข้ามแม่น้ำโขงมาสมทบกับราษฎรบ้านคำสะเม็ง เมืองเขมราฐ อ.เขมราฐ จ.อุบลราชธานี ในปัจจุบันที่ฝั่งไทยส่วนหนึ่งได้อพยพเดินทางมาหาทำเลที่เหมาะสมและอุดมสมบูรณ์ ตั้งบ้านเรือนอยู่ที่ทุ่งน่าน้อย เมื่อถึงหน้าแล้งตอนน้ำแห้งขุดลงมีปลาชิวไหลลงมาก่อนกัน จึงตั้งชื่อหมู่บ้านว่า บ้านนางอมชีหรือบ้านปลาชิวงอม และต่อมาได้ยกฐานะ เป็นหมู่บ้านเป็นหมู่ที่ 7 ขึ้นเขตการปกครองของตำบลพระซอง และด้วยสภาพพื้นที่ของหมู่บ้านได้ตั้งอยู่ใกล้กับบ่อเกลือธรรมชาติที่เป็นแหล่งใหญ่ (เกลือสินเธาว์) ชาวบ้านได้ยึดอาชีพการต้มเกลือขายเป็นอาชีพเสริมหลังฤดูทำนา (หลังเก็บเกี่ยวข้าว) ต่อมาท่านพระครูนครธรรมนิเวศ ซึ่งดำรงตำแหน่งเจ้าคณะอำเภอนาแกขณะนั้นได้ออกมาเยี่ยมโปรดชาวบ้าน ได้มาเห็นภูมิประเทศและที่ตั้งของหมู่บ้าน จึงได้มีบัญชาให้เปลี่ยนชื่อหมู่บ้าน และต่อมาทางการได้ประกาศจัดตั้งให้หมู่บ้านนาคูเป็นตำบลนาคู เมื่อปี พ.ศ.2451 บ้านน้ำบ่อจึงได้แยกมาจากตำบลพระซอง มาขึ้นต่อตำบลนาคูเป็นหมู่ที่ 6 มาจนถึงปัจจุบัน.

ผู้ให้ข้อมูล (คนที่ 1)

ชื่อ-สกุล นายแสวง อัครชาติ อายุ 64 ปี อาชีพ เกษตรกร

ชื่อหมู่บ้าน บ้านน้ำบ่อ

ที่อยู่บ้านเลขที่ 131 หมู่ที่ 6 ตำบล นาคู อำเภอนาแก จังหวัด นครพนม

แบบบันทึกข้อมูลวิถีชีวิตรายบุคคล

ข้อพิจารณา (กิจวัตรประจำวัน การประกอบอาชีพ ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ฯลฯ)

วิถีชีวิตรอบวัน

- ประกอบอาชีพเสริมด้านการจักสาน การเลี้ยงสัตว์

วิถีชีวิตรอบสัปดาห์

- ร่วมกิจกรรมทำบุญตักบาตรในวันพระ ณ วัดศรีบรรพต

วิถีชีวิตรอบเดือน

- ร่วมกิจกรรมพัฒนาหมู่บ้านร่วมกับผู้นำและคณะกรรมการหมู่บ้าน

วิถีชีวิตรอบปี

- ร่วมกิจกรรมฮีตสิบสองคองสิบสี่...ร่วมงานประเพณีและวัฒนธรรมในหมู่บ้านและชุมชน

ผู้ให้ข้อมูล

ชื่อ-สกุล นายสมพร อัครชาติ อายุ 62 ปี อาชีพ เกษตรกร

ชื่อหมู่บ้าน บ้านน้ำบ่อ

ที่อยู่บ้านเลขที่ 155 หมู่ที่ 6 ตำบล นาคู อำเภอนาแก จังหวัด นครพนม

แบบบันทึกวิถีชีวิตหมู่บ้าน ชุมชน แขวง

ชื่อหมู่บ้าน บ้านน้ำป่อ

ที่ตั้งหมู่บ้าน หมู่ที่ 6 ตำบลนาคู่ อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

วิถีหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวง

1.เดือนมกราคม “บุญเข้ากรรม” เดือนอ้าย (เดือนเจียงหรือเดือนหนึ่ง) “ฮึดหนึ่งนั้น ถึงเดือนเจียงเข้า กลายมาแถมท้าย ผุงหมู่สังฆเจ้าก็เตรียมเข้าอยู่กรรม มันหากกรรมเนียมนี้ถือมาตั้งแต่ก่อน อย่าได้ละห่างเว้นเชิงูสิช่องแล่นนำ แท้แล้ว” บุญเข้ากรรมเป็นเดือนที่พระสงฆ์เข้ากรรม (ปริวาสกรรม) เพื่อให้พระสงฆ์ต้องอาบัติสังฆาภิเสกได้สารภาพต่อหน้าคณะสงฆ์ เป็นการฝึกจิตสำนึกถึงความบกพร่อง ของตนและมุ่งประพฤตินให้ถูกต้องตามพระธรรมวินัยต่อไป ญาติโยมสาธุชนจะได้ร่วมตัวกันทำบุญถวายทานแด่ภิกษุสงฆ์ที่เข้าร่วมงานปริวาสกรรม

2.เดือนกุมภาพันธ์ “บุญคุณลานหรือบุญกองข้าว” เดือนยี่ (เดือนสอง) “ถึงฤดูเดือนยี่มาฮอดแล้ว ให้นิมนต์พระสงฆ์องค์เจ้ามาตั้งสวดมงคล เอาบุญคุณลาน เข้าป่าหาไม้เห็ดหลว อย่าได้หลงลืมที่มฮึดเก่า คองเดิมเฮาเด้อ” ถึงเดือนยี่มาถึงให้นิมนต์พระสงฆ์เจริญพุทธมนต์ (สวดมงคล) ทำบุญคุณลานหรือบุญกองข้าว ให้จัดหาไม้มาไว้ทำพินสำหรับใช้ในการหุงต้มประกอบอาหาร

3.เดือนมีนาคม “บุญข้าวจี” เดือนสาม “เดือนสามค้อย เจ้าหัวคอยปั้นข้าวจี ข้าวจีบใส่น้ำอ้อย จ้วน้อยเซ็ดน้ำตา” มูลเหตุดั้งเดิมที่จะมีการทำบุญข้าวจีมีเรื่องเล่าว่าในกาลครั้งหนึ่ง นางปุลณทาสีได้ทำขนมแป้งจีถวายแด่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าและพระอานนท์เถระ ครั้นถวายแล้วนางคิดว่าพระองค์คงไม่เสวยและอาจเอาทิ้งให้สุนัขหรือกากิน เพราะอาหารที่นางถวายไม่ประณีตน่ารับประทาน เมื่อพระพุทธเจ้า ทรงทราบภาวะจิตของนางปุลณทาสี จึงรับสั่งให้พระอานนท์ปูลาดอาสนะแล้วทรงประทับนั่งฉัน ณ ที่นางถวายนั่น เป็นผลให้นางเกิดปิตินดีเป็นอย่างยิ่ง และเมื่อนางได้ฟังพระธรรมเทศนาที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงก็บรรลุโสดาปัตติผล ด้วยอานิสงส์ที่ถวายขนมแป้งจี ชาวอีสานทราบอานิสงส์ของการทานดังกล่าว จึงพากันทำข้าวจีถวายทานแด่พระสงฆ์สืบต่อมา

4.เดือนเมษายน “บุญผะเหวดหรือบุญพระเวสสันดร” เดือนสี่ มูลเหตุแห่งการทำมีกล่าวไว้ในหนังสือมัลลยหิมมัลลยแสนว่า ครั้งหนึ่งพระมัลลยให้ไปไหว้พระธาตุเกษแก้วจุฬามณีบนสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ได้พบและสนทนากับพระศรีอารียเมตตรัยโพธิสัตว์ ผู้ซึ่งจะได้จุติกาลลงมาเป็นพระพุทธเจ้าในอนาคต จึงสั่งความกับพระมัลลยว่า “หากใครต้องการจะพบและเกิดในสมัยพระศรีอารีย์ (พระเมตตรัยสัมมาสัมพุทธเจ้า) ให้ทำแต่ความดี อย่าฆ่าพ่อตีแม่สมณะชีพรามณ์ ครูอาจารย์ อย่าทำร้ายพระพุทธเจ้า อย่ายุยงสงฆ์ให้แตกกัน และต้องฟังเทศน์มหาชาติให้จบทุกภพในวันเดียว ท่านทั้งหลายจะได้เกิดร่วมและพบพระองค์”

5.เดือนพฤษภาคม “บุญสงกรานต์” เดือนห้า บุญมหาสงกรานต์หรือตรุษสงกรานต์ของภาคอีสาน กำหนดขึ้นในเดือนห้า มี ๓ วัน ตั้งแต่ ๑๓ วันมหาสงกรานต์ ๑๔ วันเนา ๑๕ วันสุดท้ายเป็นวันเถลิงศก ชาวอีสานถือเป็นวันขึ้นปีใหม่ โดยมีพิธีการทำบุญตักบาตร ตอนบ่ายก็จะทำน้ำอบน้ำหอมดอกไม้ธูปเทียน ไปรวมกันที่วัด เพื่อทำพิธีสงฆ์บูชาพระ สงฆ์น้ำอภิษุสามเณร รดน้ำดำหัวคนเฒ่าคนแก่ มีการขนทรายเข้าวัด เพื่อสร้างเจดีย์ทราย ซึ่งการก่อเจดีย์จะได้บุญตามความเชื่อแล้วยังทำให้พื้นที่ตรงนั้นของวัดสูงขึ้นอีกด้วย

6.เดือนมิถุนายน “บุญบั้งไฟ” เดือนหก เป็นประเพณีหนึ่งของชาวล้านช้าง (ภาคอีสานของไทย และลาว) โดยมีตำนานมาจากนิทานพื้นบ้านของภาคอีสานเรื่องพระยากันคากและเรื่องผาแดงนางไอ่ ซึ่งในนิทานพื้นบ้านดังกล่าวได้กล่าวถึงการที่ชาวบ้านได้จัดงานบุญบั้งไฟขึ้นเพื่อเป็นการบูชาพระยาแถนหรือ เทพวัสสกาลเทพบุตร ซึ่งชาวบ้านมีความเชื่อว่า พระยาแถนมีหน้าที่คอยดูแลให้ฝนตกถูกต้องตามฤดูกาล ตามตำนานพญาแถน เทพผู้เป็นใหญ่ในสวรรค์ผู้คลันดาลให้ฝนตก เกิดไม่พอใจชาวโลกจึงบันดาลให้ฝนไม่ ตกเลยตลอด ๗ ปี ๗ เดือน ๗ วัน ครั้งนั้นพระโพธิสัตว์เสวยชาติเป็นพญาคันคาก (คางคก) เป็นจอมทัพ ของชาวโลกต่อสู้กับพญาแถน พญาคันคากให้พญาปลวกก่อจอมปลวกขึ้นไปจนถึงสวรรค์ ให้พญาผอดไม้ ไปทำลายด้ามอาวุธของทหารและอาวุธพญาแถน และให้พญาผึ้ง ต่อ แตนไปต่อยทหารและพญาแถน ฝ่ายเทวดาพ่ายแพ้ พญาแถนจึงให้คำมั่นว่า หากมนุษย์ยิงบั้งไฟขึ้นไปเดือนเมื่อไรจะรีบบันดาลให้ฝนตกลงมา ให้ทันทีและถ้าบั้งไฟขึ้นก็ถือเป็นสัญญาณว่าฝนได้ตกลงถึงพื้นแล้ว การจัดงานในภาคเข้าจะมีการทำบุญ ตักบาตร ภาคบั้งไฟและจุดบั้งไฟ

7.เดือนกรกฎาคม “บุญซำฮะ” เดือนเจ็ด มูลเหตุที่มีการทำบุญซำฮะ มีเรื่องเล่าว่า ครั้งพุทธกาล ที่เมืองไพสาลีได้เกิดทุกข์ภัยไข้ช้ำยากหามาแกง เพราะฝนแล้งและผู้คนตายเป็นอันมากเนื่องจากความอด อยากและเกิดอหิวาตกโรค บ้านเมืองจึงเต็มไปด้วยซากศพ ชาวเมืองจึงพากันไปอาราธนาพระพุทธเจ้า ให้มาระงับเหตุเภทภัย พระพุทธเจ้าจึงเสด็จจากเมืองราชคฤห์พร้อมพระภิกษุ ๕๐๐ รูป ไปยังเมืองไพสาลี เมื่อพระองค์เสด็จไปถึงบังเกิดผลตกหาใหญ่ น้ำท่วมพื้นดินขึ้นถึงหัวเข่าพัดเอาซากศพลอยไปตามน้ำ พระองค์จึงให้พระอานนท์เรียนคาถา แล้วโปรดให้พระอานนท์ไปสวดมนต์ภายในกำแพงเมือง พร้อมกับนำบาตรน้ำมนต์ของพระองค์ไปประพรมจนทั่วเมือง วิธีดำเนินการ ชาวบ้านทั้งหมู่บ้านพร้อมกัน ตั้งผามหรือปะรำขึ้นกลางหมู่บ้าน หรือที่ใดที่หนึ่งตามที่เห็นเหมาะสม มีต้นกล้วยผูกที่เสาปะรำทั้งสี่มุม เติริยมอาสาสนสงฆ์ กรวดทราย ซึ่งปรกติเอาไปจากบ้านของชาวบ้านทุกคน และหลักไม้ไผ่แปดหลัก พร้อมเครื่องไทยทาน น้ำพระพุทธมนต์ ฝ่ายผูกแขนกะให้ครบทุกคนในหมู่บ้านนั้นและเทียนเวียนหัว (เทียนยาวขนาดวัดรอบศีรษะ) บ้านละเล่ม แล้วนิมนต์พระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์ในตอนเย็น วันรุ่งขึ้นถวายอาหารบิณฑบาตและเครื่องไทยทานแต่พระสงฆ์

8.เดือนสิงหาคม “บุญเข้าพรรษา” เดือนแปด มูลเหตุ ในสมัยพุทธกาล พระภิกษุที่ยาวจาริกสอนธรรมไปตามหมู่บ้านต่างๆ ตลอดทั้งปี ไม่ว่าจะเป็นฤดูฝน ฤดูหนาว หรือฤดูร้อน แต่ในฤดูฝนนั้นภิกษุได้เหยียบย่ำข้าวกล้าในนาของชาวบ้านเสียหาย สัตว์ตัวเล็กตัวน้อยต่างๆ ถูกเหยียบตายไปด้วย พระพุทธเจ้าจึงทรงบัญญัติให้ภิกษุต้องจำพรรษา ๓ เดือน ในฤดูฝน โดยมีให้ไปค้างแรมที่อื่นใดนอกจากในวัดของตน ถ้าภิกษุฝ่าฝืนถือว่า “ศีลขาดและต้องอาบัติทุกกฏ” เว้นแต่กรณีจำเป็นที่เรียกว่า “สัตตาทกณียะ” เช่น บิดามารดาป่วย เป็นต้น แต่ต้องกลับมาภายใน ๗ วัน พรรษาจึงจะไม่ขาด บุญเข้าพรรษามีการทำบุญ ตักบาตรถวายผ้าอาบน้ำฝน จีวรและเทียนพรรษา (อัฐบริขารและสังฆทาน) และมีชบวนแห่เทียนซึ่งตกแต่งสลักเทียนเป็นลวดลายเรื่องราวทางพุทธศาสนา

9.เดือนกันยายน “บุญข้าวประดับดิน” เดือนเก้า ความเป็นมาของประเพณีมีมาตั้งแต่สมัยพุทธกาล มีเรื่องเล่าไว้ในพระธรรมบทว่า ญาติของพระเจ้าพิมพิสารกษัตริย์ที่จะถวายพระสงฆ์เมื่อตายไปจึงไปเกิดในนรก พระเจ้าพิมพิสารถวายทานแด่พระพุทธเจ้าแล้วไม่ได้อุทิศให้ญาติที่ตายไป พอตกกลางคืนเหล่าญาติของพระเจ้าพิมพิสารที่ตายไป ปรากฏตัวเปล่งเสียงร้องนำกล้วบริเวณพระราชนิเวศ รุ่งเช้าพระเจ้าพิมพิสาร จึงได้รับไปทูลถามพระพุทธเจ้า พระองค์ได้บอกเหตุให้ทราบว่ญาติที่ไปตกอยู่ในภูมิปรตต้องการได้รับส่วนกุศล จึงจัดให้มีการถวายทานและอุทิศส่วนกุศลให้แก่เปรตญาติทั้งหลาย จึงเป็นเหตุให้เกิดการทำบุญข้าวประดับดินขึ้นมา เพื่ออุทิศส่วนกุศลแก่ญาติที่ตายไปแล้ว และถือเป็นประเพณีที่ต้องทำมาเป็นประจำ ไม่ใช่แค่เหล่าญาติที่เสียชีวิตไปแล้ว แต่บรรดาวิญญูณเร่รอนก็สามารถรับส่วนกุศลนั้นไปด้วย บุญข้าวประดับดินทำในวันแรมสิบสี่ค่ำ เดือนเก้า (เดือนเก้าดับ) เป็นการนำข้าวปลา อาหาร คาวหวาน ผลไม้ หมา กบ ปลา บุหรี่ อย่างละเล็กละน้อย แล้วห่อด้วยใบตองทำเป็นห่อเล็กๆ นำไปวางตามโคนต้นไม้ใหญ่หรือตามพื้นดินบริเวณรอบๆ กำแพงวัด เจดีย์หรือโบสถ์ เพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่ผู้ล่วงลับไปแล้ว

10.เดือนตุลาคม “บุญข้าวสาก” (สลากภัต) เดือนสิบ มูลเหตุ บุตรภรรยาผู้หนึ่งเมื่อพ่อสิ้นชีวิตแล้ว แม่ก็หาภรรยาให้ แต่ไม่มีบุตรด้วยกัน แม่จึงหาหญิงอื่นให้เป็นภรรยาอีก ต่อมาเมียน้อยมีลูก เมียหลวงอิจฉาจึงคิดฆ่าเมียน้อยและลูก ก่อนตายเมียน้อยคิดอาฆาตเมียหลวงชาติต่อมาทั้งสองเกิดเป็นสัตว์ชนิดต่างๆ และอาฆาตเช่นฆ่ากันเรื่อยมา จนชาติสุดท้าย ฝ่ายหนึ่งเกิดเป็นคน อีกฝ่ายหนึ่งเกิดเป็นยักษ์ ยักษ์ฉิ่งจวงเวรได้มากินลูกของผู้เป็นคนถึงสองครั้ง พอเกิดลูกคนที่สามยักษ์ฉิ่งจวงจะตามมากินอีก หญิงคนนั้นพร้อมลูกและสามี จึงหนีไปพึ่งพระพุทธเจ้า ณ เขตวันมหาวิหาร พระพุทธเจ้าได้เทศนาให้ทั้งสองเลิกจวงเวรกัน และโปรดให้ทางยักษ์ฉิ่งจวงไปอยู่ตามหัวไร่ปลายนา นางยักษ์ฉิ่งจวงมีความรู้เกณฑ์เกี่ยวกับฝนและน้ำดี ชาวเมืองนับถือมาก จึงได้นำอาหารไปส่งอย่างบริบูรณ์ นางยักษ์ฉิ่งจวงจึงนำอาหารเหล่านั้นไปถวายเป็นสลากภัตแด่พระสงฆ์วันละแปดทีเป็นประจำ ชาวอีสานจึงถือเป็นประเพณีถวายสลากภัตหรือบุญข้าวสากสืบต่อมา และมีการเปลี่ยนเรียกนางยักษ์ฉิ่งจวงว่า “ตาแฮก” จัดให้มีการทำบุญข้าวสากในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๐

11.เดือนพฤศจิกายน “บุญออกพรรษา” เดือนสิบเอ็ด วันออกพรรษาจะตรงกับวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ ของทุกปี เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “วันมหาปวารณา” คำว่า “ปวารณา” แปลว่า “อนุญาต” หรือ “ยอมให้” ในวันออกพรรษานี้พระสงฆ์จะประกอบสังฆกรรม เรียกว่า “มหาปวารณา” เป็นการเปิดโอกาส ให้ภิกษุว่ากล่าวตักเตือนกันได้ เพราะในระหว่างเข้าพรรษา พระสงฆ์บางรูป อาจมีข้อบกพร่องที่ต้องแก้ไขการให้ผู้อื่นว่ากล่าวตักเตือนได้ ทำให้ได้รู้ข้อบกพร่องของตน และยังเปิดโอกาส ให้ซักถามข้อสงสัยซึ่งกันและกันด้วย ส่วนของญาติโยมสาธุชนจะมีการทำบุญตักบาตร ถวายปราสาทผึ้ง ในภาคเช้า ตอนค่ำจะมีประเพณีไหลเรือไฟ เพื่อบูชารอยพระพุทธรูปที่ประทับไว้ริมแม่น้ำน่านมณฑล

12.เดือนธันวาคม “บุญกฐิน” เดือนสิบสอง การทอดกฐินเป็นกาลทาน (การให้ทาน ที่กำหนดระยะเวลา) ตามพระวินัยกำหนดกาลไว้ คือ ตั้งแต่แรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ ถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ ผู้มีจิตศรัทธาเลื่อมใสใครจะทอดกฐิน ก็ให้ทอดได้ในระหว่างระยะเวลานี้ จะทอดก่อนหรือทอด หลังกำหนดนี้ ก็ไม่เป็นการทอดกฐิน แต่มีข้อยกเว้นพิเศษว่า ถ้าทายกผู้จะทอดกฐินนั้นมีกิจจำเป็น เช่น จะต้องไปในทัพ ไม่สามารถจะอยู่ทอดกฐินตามกำหนดนั้นได้ จะทอดกฐินก่อนกำหนดดังกล่าวแล้วพระ สัมมาสัมพุทธะ ทรงอนุญาตให้ภิกษุรับไว้ก่อนได้ การทอดกฐิน คือ การนำผ้ากฐินไปวางไว้ต่อหน้าพระสงฆ์

อย่างต่ำห้ารูป แล้วให้พระสงฆ์รูปใดรูปหนึ่งที่ได้รับมอบหมายจากคณะสงฆ์ทั้งนั้นเป็นเอกฉันท์ให้เป็นผู้รับ กฐินนั้น

ภาพที่ 12 ภาพแสดงวิถีชีวิตหมู่บ้าน

การสำรวจและการเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์ของพืชในท้องถิ่นบ้านน้ำบ่อ หมู่ที่ 6 ตำบลนาคู่อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ในปีงบประมาณ 2566 พบพืช 7 ชนิด จำนวน 11 ต้น คือ ว่านหางจระเข้ แคน ลั่นจี่ กากะเลา กระโดน และกระบก โดยมีข้อมูลพืชดังนี้

1. ชื่อชนิดพืช ว่านหางจระเข้

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Aloe vera* (L.) Burm.f. วงศ์ XANTHORRHOACEAE

รหัสพรรณไม้ 8-6480705-06-003/29 ลักษณะวิสัย ไม้ล้มลุก ลักษณะเด่นของพืช ก้านมีหนามข้างๆ เนื้อในเป็นวุ้น

บริเวณที่พบ บ้านเลขที่ 106 หมู่ 6 ตำบลนาคู่อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

พิกัดทางภูมิศาสตร์ (ตำแหน่งพรรณไม้)

ละติจูด (Latitude) 16.993335 ลองจิจูด (Longitude) 104.550615

อายุประมาณ 1 ปี เส้นรอบวงลำต้น 0.15 เมตร ความสูง 0.20 เมตร

สถานภาพ เป็นพืชที่พบทั่วไป จำนวนที่พบ 1 ต้น

การใช้ประโยชน์ในท้องถิ่น

ยารักษาโรค ใช้กับคน เนื้อ ใช้พอก แผลพุพอง น้ำร้อน หรือไฟลวก

ความสำคัญของพืช แบ่งออกเป็น พืชสมุนไพร

เจ้าของพืช นายกงมา มาระนอ อายุ 68 ปี อาชีพ เกษตรกร

ที่อยู่บ้านเลขที่ 106 หมู่ที่ 6 ตำบล นาคู่อำเภอ นาแก จังหวัด นครพนม

ผู้ให้ข้อมูล นายกงมา มาระนอ อายุ 68 ปี อาชีพ เกษตรกรที่อยู่บ้านเลขที่ 106 หมู่ที่ 6 ตำบล นาคู่อำเภอ นาแก จังหวัด นครพนม

ลักษณะวิสัย

ใบ

ภาพที่ 13 ว่านหางจระเข้ รหัสพรรณไม้ 8-6480705-06-003/29

2. ชื่อชนิดพืช มะเฒ่า

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Antidesma bunius* (L.) Spreng. วงศ์ PHYLLANTHACEAE

รหัสพรรณไม้ 8-6480705-06-043/4 ลักษณะวิสัย ไม้ต้น

ลักษณะเด่นของพืช เปลือกสีเทา ใบเป็นใบเดี่ยว สีเขียวสด ผิวใบเรียบเป็นมันทั้ง 2 ด้าน ดอกมีขนาดเล็ก สีขาวอมเหลือง ออกดอกเป็นช่อยาวตามปลายกิ่งและซอกใบ

บริเวณที่พบ บ้านเลขที่ 212 หมู่ที่ 6 ตำบลนาคู อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

พิกัดทางภูมิศาสตร์ (ตำแหน่งพรรณไม้)

ละติจูด (Latitude) 16.993546 ลองจิจูด (Longitude) 104.551171

อายุประมาณ 3 ปี เส้นรอบวงลำต้น 1.23 เมตร ความสูง 4 เมตร

สถานภาพ เป็นพืชที่พบทั่วไป จำนวนที่พบ 1 ต้น

การใช้ประโยชน์ในท้องถิ่น

อาหาร เนื้อรับประทานได้ มีรสเปรี้ยว

ยารักษาโรค ใช้กับคน ผลสด บำรุงสายตา

ความสำคัญของพืช แบ่งออกเป็น พืชไม้ผล และพืชสมุนไพร

เจ้าของพืช นายนารี อัครฮาด อายุ 59 ปี อาชีพ เกษตรกร

ที่อยู่บ้านเลขที่ 212 หมู่ที่ 6 ตำบล นาคู อำเภอ นาแก จังหวัด นครพนม

ผู้ให้ข้อมูล นายนารี อัครฮาด อายุ 59 ปี อาชีพ เกษตรกร

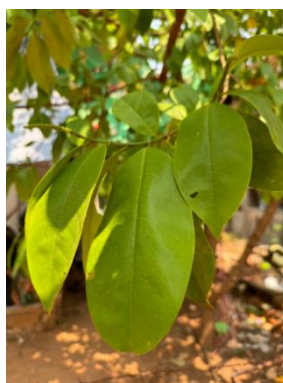
ที่อยู่บ้านเลขที่ 212 หมู่ที่ 6 ตำบล นาคู อำเภอ/เขต นาแก จังหวัด นครพนม

ลักษณะวิสัย

ลำต้น

ใบ

ดอก

ภาพที่ 14 มะเฒ่า รหัสพรรณไม้ 8-6480705-06-043/4

3. ชื่อชนิดพืช แค

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Sesbania grandiflora* (L.) Poir. วงศ์ FABACEAE

รหัสพรรณไม้ 8 - 6480705-06-049/11 ลักษณะวิสัย ไม้ต้น

ลักษณะเด่นของพืช เปลือกสีน้ำตาลปนเทาแตกเป็นสะเก็ด ใบ ออกเรียงสลับ

บริเวณที่พบ บ้านเลขที่ 37 หมู่ 6 ตำบลนาคู อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

พิกัดทางภูมิศาสตร์ (ตำแหน่งพรรณไม้)

ละติจูด (Latitude) 16.996771 ลองจิจูด (Longitude) 104.551610

อายุประมาณ 4 ปี เส้นรอบวงลำต้น 0.38 เมตร ความสูง 3.5 เมตร

สถานภาพ เป็นพืชที่พบทั่วไป จำนวนที่พบ 1 ต้น

การใช้ประโยชน์ในท้องถิ่น

อาหาร ดอก นำมาลวกรับประทานกับน้ำพริก

ยารักษาโรค ใช้กับคน เปลือก ต้มหรือฝนรับประทานแก้โรคบิด แก้ท้องเดิน ท้องร่วง ใช้ชะล้าง

บาดแผล

ความสำคัญของพืช พืชผักพื้นเมือง ผักสวนครัว พืชสมุนไพร พืชกำจัดแมลง

เจ้าของพืช นายดี เทพายัง อายุ 66 ปี อาชีพ เกษตรกร

ที่อยู่บ้านเลขที่ 37 หมู่ที่ 6 ตำบล นาคู อำเภอนาแก จังหวัด นครพนม

ผู้ให้ข้อมูล นายดี เทพายัง อายุ 66 ปี อาชีพ เกษตรกร

ที่อยู่บ้านเลขที่ 37 หมู่ที่ 6 ตำบล นาคู อำเภอนาแก จังหวัด นครพนม

ลักษณะวิสัย

ลำต้น

ใบ

4. ชื่อชนิดพืช แค

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Sesbania grandiflora* (L.) Poir. วงศ์ FABACEAE

รหัสพรรณไม้ 8-6480705-06-049/12 ลักษณะวิสัย ไม้ต้น

ลักษณะเด่นของพืช เปลือกสีน้ำตาลปนเทาแตกเป็นสะเก็ด ใบ ออกเรียงสลับ

บริเวณที่พบ บ้านเลขที่ 81 หมู่ที่ 6 ตำบลนาคู อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

พิกัดทางภูมิศาสตร์ (ตำแหน่งพรรณไม้)

ละติจูด (Latitude) 16.994030 ลองจิจูด (Longitude) 104.550731

อายุประมาณ 2 ปี เส้นรอบวงลำต้น 0.30 เมตร ความสูง 3.1 เมตร

สถานภาพ เป็นพืชที่พบทั่วไป จำนวนที่พบ 1 ต้น

การใช้ประโยชน์ในท้องถิ่น

อาหาร ดอก นำมาลวกรับประทานกับน้ำพริก

ยารักษาโรค ใช้กับคน เปลือก ต้มหรือฝนรับประทานแก้โรคบิด แก้ท้องเดิน ท้องร่วง ใช้ชะล้าง

บาดแผล

ความสำคัญของพืช แบ่งออกเป็น พืชผักพื้นเมือง ผักสวนครัว พืชสมุนไพร พืชกำจัดแมลง

เจ้าของพืช นายดี เทพายัง อายุ 66 ปี อาชีพ เกษตรกร

ที่อยู่บ้านเลขที่ 37 หมู่ที่ 6 ตำบล นาคู อำเภอนาแก จังหวัด นครพนม

ผู้ให้ข้อมูล นายดี เทพายัง อายุ 66 ปี อาชีพ เกษตรกร

ที่อยู่บ้านเลขที่ 37 หมู่ที่ 6 ตำบล นาคู อำเภอนาแก จังหวัด นครพนม

ลักษณะวิสัย

ลำต้น

ใบ

5. ชื่อชนิดพืช แค

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Sesbania grandiflora* (L.) Poir. วงศ์ FABACEAE

รหัสพรรณไม้ 8-6480705-06-049/13 ลักษณะวิสัย ไม้ต้น

ลักษณะเด่นของพืช เปลือกสีน้ำตาลปนเทาแตกเป็นสะเก็ด ใบ ออกเรียงสลับ

บริเวณที่พบ บ้านเลขที่ 127 หมู่ 6 ตำบลนาคู อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

พิกัดทางภูมิศาสตร์ (ตำแหน่งพรรณไม้)

ละติจูด (Latitude) 16.992804 ลองจิจูด (Longitude) 104.550312

อายุประมาณ 2 ปี เส้นรอบวงลำต้น 0.30 เมตร ความสูง 3.1 เมตร

สถานภาพ เป็นพืชที่พบทั่วไป จำนวนที่พบ 1 ต้น

การใช้ประโยชน์ในท้องถิ่น

อาหาร ดอก นำมาลวกรับประทานกับน้ำพริก

ยารักษาโรค ใช้กับคน เปลือก ต้มหรือฝนรับประทานแก้โรคบิด แก้ท้องเดิน ท้องร่วง ใช้ชะล้าง

บาดแผล

ความสำคัญของพืช โดยแบ่งออกเป็น พืชผักพื้นเมือง ผักสวนครัว พืชสมุนไพร พืชกำจัดแมลง

เจ้าของพืช นางดวงจันทร์ ชาเทราช อายุ 55 ปี อาชีพ เกษตรกร

ที่อยู่บ้านเลขที่ 127 หมู่ที่ 6 ตำบล นาคู อำเภอนาแก จังหวัด นครพนม

ผู้ให้ข้อมูล นางดวงจันทร์ ชาเทราช อายุ 55 ปี อาชีพ เกษตรกร

ที่อยู่บ้านเลขที่ 127 หมู่ที่ 6 ตำบล นาคู อำเภอนาแก จังหวัด นครพนม

ลักษณะวิสัย

ลำต้น

ใบ

6. ชื่อชนิดพืช แค

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Sesbania grandiflora* (L.) Poir. วงศ์ FABACEAE

รหัสพรรณไม้ 8-6480705-06-049/14 ลักษณะวิสัย ไม้ต้น

ลักษณะเด่นของพืช เปลือกสีน้ำตาลปนเทาแตกเป็นสะเก็ด ใบ ออกเรียงสลับ

บริเวณที่พบ บ้านเลขที่ 219 หมู่ 6 ตำบลนาคู อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

พิกัดทางภูมิศาสตร์ (ตำแหน่งพรรณไม้)

ละติจูด (Latitude) 16.996584 ลองจิจูด (Longitude) 104.551595

อายุประมาณ 2 ปี เส้นรอบวงลำต้น 0.30 เมตร ความสูง 3.1 เมตร

สถานภาพ เป็นพืชที่พบทั่วไป จำนวนที่พบ 1 ต้น

การใช้ประโยชน์ในท้องถิ่น (ระบุส่วนที่ใช้และวิธีการใช้)

อาหาร ดอก นำมาลวกรับประทานกับน้ำพริก

ยารักษาโรค ใช้กับคน เปลือก ต้มหรือฝนรับประทานแก้โรคบิด แก้ท้องเดิน ท้องร่วง ใช้ชะล้าง

บาดแผล

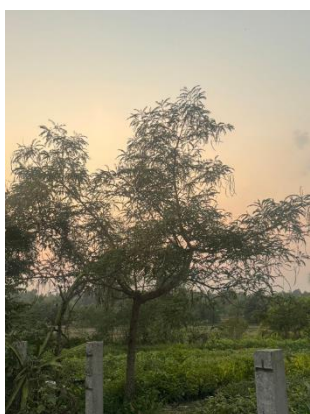
ความสำคัญของพืช โดยแบ่งออกเป็น พืชผักพื้นเมือง ผักสวนครัว พืชสมุนไพร พืชกำจัดแมลง

เจ้าของพืช นางคำพิน อินธิแสง อายุ 56 ปี อาชีพ เกษตรกร

ที่อยู่บ้านเลขที่ 219 หมู่ที่ 6 ตำบล นาคู อำเภอนาแก จังหวัด นครพนม

ผู้ให้ข้อมูล นางคำพิน อินธิแสง อายุ 56 ปี อาชีพ เกษตรกร

ที่อยู่บ้านเลขที่ 219 หมู่ที่ 6 ตำบล นาคู อำเภอนาแก จังหวัด นครพนม

ลักษณะวิสัย

ลำต้น

ใบ

7. ชื่อชนิดพืช ลั่นจี่

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Litchi chinensis* Sonn. วงศ์ SAPINDACEAE

รหัสพรรณไม้ 8-6480705-06-099/9 ลักษณะวิสัย ไม้ต้น

ลักษณะเด่นของพืช เปลือกก่อนข้างเรียบ สีเทา มีรูระบายอากาศ ใบ ประกอบแบบขนนก เรียงสลับใบย่อย 1-4 คู่ เรียงตรงข้าม-เยื้อง-สลับ ใบย่อยรูปวงรีหรือ รูปไข่กลับ ปลายใบมน-แหลม

บริเวณที่พบ บ้านเลขที่ 93 หมู่ 6 ตำบลนาคู อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

พิกัดทางภูมิศาสตร์ (ตำแหน่งพรรณไม้)

ละติจูด (Latitude) 16.994936 ลองจิจูด (Longitude) 104.551450

อายุประมาณ 3 ปี เส้นรอบวงลำต้น 0.33 เมตร ความสูง 4 เมตร

สถานภาพ เป็นพืชที่พบทั่วไป จำนวนที่พบ 1 ต้น

การใช้ประโยชน์ในท้องถิ่น (ระบุส่วนที่ใช้และวิธีการใช้)

อาหาร ผล นำมารับประทานเป็นผลไม้

ยารักษาโรค ใช้กับคน ผล แก้อาการคัดจมูก ไอเรื้อรัง

ความสำคัญของพืช โดยแบ่งออกเป็น พืชไม้ผล พืชสมุนไพร

เจ้าของพืช นางเหลียว พรหมศรี อายุ 68 ปี อาชีพ เกษตรกร

ที่อยู่บ้านเลขที่ 93 หมู่ที่ 6 ตำบล นาคู อำเภอนาแก จังหวัด นครพนม

ผู้ให้ข้อมูล นางเหลียว พรหมศรี อายุ 68 ปี อาชีพ เกษตรกร

ที่อยู่บ้านเลขที่ 93 หมู่ที่ 6 ตำบล นาคู อำเภอนาแก จังหวัด นครพนม

ลักษณะ

ลำต้น

ใบ

8. ชื่อชนิดพืช กากะเลา, อินทนิลบก

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Lagerstroemia macrocapa* Wall. ex Kurz วงศ์ LYTHRACEAE

รหัสพรรณไม้ 8-6480705-06-137/2 ลักษณะวิสัย ไม้ต้น

ลักษณะเด่นของพืช ...ลำต้นตรง ผิวเปลือกนอกสีเทาหรือน้ำตาลอ่อนผิวของเปลือกเรียบ ใบเป็นชนิดใบเดี่ยว ออกตรงข้ามหรือเยื้องกันเล็กน้อย ทรงใบรูปขอบขนานหรือรูปขอบขนานแกมรูปหอก ดอก โคน สีม่วงสด ม่วงอมชมพู หรือม่วงล้วนๆ ออกรวมกันเป็นช่อโต ตามปลายกิ่ง

บริเวณที่พบ บ้านเลขที่ 262 หมู่.6 ตำบลนาคู อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

พิกัดทางภูมิศาสตร์ (ตำแหน่งพรรณไม้)

ละติจูด (Latitude) 16.993829 ลองจิจูด (Longitude) 104.553478

อายุประมาณ 4 ปี เส้นรอบวงลำต้น 0.35 เมตร ความสูง 4 เมตร

สถานภาพ เป็นพืชที่พบทั่วไป จำนวนที่พบ 1 ต้น

การใช้ประโยชน์ในท้องถิ่น

ยารักษาโรค ใช้กับคน เปลือก รสฝาดขม แก้ท้องเสีย ใบ รสจืดขมฝาดเย็น ต้มหรือชง แก้โรคเบาหวาน ขับปัสสาวะ

อื่นๆ เนื้อไม้ นำมาทำอาคารบ้านเรือน มุงหลังคา

ความสำคัญของพืช โดยแบ่งออกเป็น พืชไม้ผล พืชสมุนไพร

เจ้าของพืช นายวีรพงษ์ มีไชย อายุ 36 ปี อาชีพ เกษตรกร

ที่อยู่บ้านเลขที่ 262 หมู่ที่ 6 ตำบล นาคู อำเภอนาแก จังหวัด นครพนม

ผู้ให้ข้อมูล นายวีรพงษ์ มีไชย อายุ 36 ปี อาชีพ เกษตรกร

ที่อยู่บ้านเลขที่ 262 หมู่ที่ 6 ตำบล นาคู อำเภอนาแก จังหวัด นครพนม

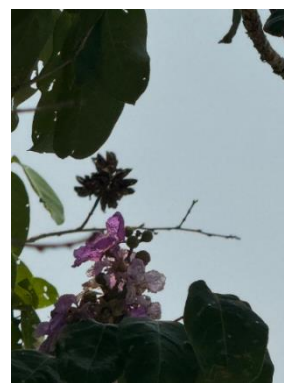
ลักษณะวิสัย

ลำต้น

ใบ

ดอก

9. ชื่อชนิดพืช กระโดน

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Careya sphaerica* Roxb. วงศ์ LECYTHIDACEAE

รหัสพรรณไม้ 8-6480705-06-143/1 ลักษณะวิสัย ไม้ต้น

ลักษณะเด่นของพืช เปลือกหนา แตกออกเป็นแผ่น สีเทา ใบเดี่ยว เรียงสลับถี่ๆ ที่ปลายกิ่ง รูปไข่กลับ ปลายแหลม เป็นติ่งสั้นๆ โคนเรียวยาวตุ้กล้ายครีบ ขอบหยักเล็กน้อย แผ่นใบค่อนข้างบางและเหนียว บริเวณที่พบ บ้านเลขที่ 71 หมู่.6 ตำบลนาคู อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม
พิกัดทางภูมิศาสตร์ (ตำแหน่งพรรณไม้)

ละติจูด (Latitude) 16.996114 ลองจิจูด (Longitude) 104.551291

อายุประมาณ 4 ปี เส้นรอบวงลำต้น 0.37 เมตร ความสูง 3.5 เมตร

สถานภาพ เป็นพืชที่พบทั่วไป จำนวนที่พบ 1 ต้น

การใช้ประโยชน์ในท้องถิ่น (ระบุส่วนที่ใช้และวิธีการใช้)

อาหาร ดอกและยอด กินเป็นผักได้

ยารักษาโรค ใช้กับคน เปลือกต้น รสฝาดเมา แขน้ำต้มแก้ปวดท้อง ท้องเสีย แก้พิษงู แก้อักเสบจากงูกัด ใช้เป็นยาสมาน ใช้สมานแผล แก้เคล็ดเมื่อย

อื่นๆ เนื้อไม้ ใช้ในการก่อสร้างอาคารบ้านเรือน ทำเครื่องเรือน เครื่องใช้ ถ้าอาบน้ำยาอย่างถูกต้องเป็นหมอนรองรางรถไฟได้ เส้นใยที่ได้จากเปลือกใช้ทำเชือก

ความสำคัญของพืช โดยแบ่งออกเป็น พืชผักพื้นเมือง ผักสวนครัวพืช สมุนไพร พืชใช้เนื้อไม้ พืชเส้นใย

เจ้าของพืช นายประหยัด ผาสุข อายุ 54 ปี อาชีพ เกษตรกร

ที่อยู่บ้านเลขที่ 71 หมู่ที่ 6 ตำบล นาคู อำเภอนาแก จังหวัด นครพนม

ผู้ให้ข้อมูล นายประหยัด ผาสุข อายุ 54 ปี อาชีพ เกษตรกร

ที่อยู่บ้านเลขที่ 71 หมู่ที่ 6 ตำบล นาคู อำเภอนาแก จังหวัด นครพนม

ลักษณะวิสัย

ลำต้น

ใบ

ภาพที่ 21 กระโดน รหัสพรรณไม้ 8-6480705-06-143/1

10. ชื่อชนิดพืช กระโดน

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Careya sphaerica* Roxb. วงศ์ LECYTHIDACEAE

รหัสพรรณไม้ 8-6480705-06-143/2 ลักษณะวิสัย ไม้ต้น

ลักษณะเด่นของพืช เปลือกหนา แตกออกเป็นแผ่น สีเทา ใบเดี่ยว เรียงสลับถี่ๆ ที่ปลายกิ่ง รูปไข่กลับ ปลายแหลม เป็นติ่งสั้นๆ โคนเรียวยาวดูลักษณะคล้ายคืบ ขอบหยักเล็กน้อย แผ่นใบค่อนข้างบางและเหนียว บริเวณที่พบ บ้านเลขที่ 114 หมู่. 6 ตำบลนาคู อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม
พิกัดทางภูมิศาสตร์ (ตำแหน่งพรรณไม้)

ละติจูด (Latitude) 16.996477 ลองจิจูด (Longitude) 104.550651

อายุประมาณ 2 ปี เส้นรอบวงลำต้น 0.29 เมตร ความสูง 2.5 เมตร

สถานภาพ เป็นพืชที่พบทั่วไป จำนวนที่พบ 1 ต้น

การใช้ประโยชน์ในท้องถิ่น (ระบุส่วนที่ใช้และวิธีการใช้)

อาหาร ดอกและยอด กินเป็นผักได้

ยารักษาโรค ใช้กับคน เปลือกต้น รสฝาดเมา แขน้ำต้มแก้ปวดท้อง ท้องเสีย แก้พิษงู แก้อักเสบจากงูกัด ใช้เป็นยาสมาน ใช้สมานแผล แก้เคล็ดเมื่อย

อื่นๆ เนื้อไม้ ใช้ในการก่อสร้างอาคารบ้านเรือน ทำเครื่องเรือน เครื่องใช้ ถ้าอาบน้ำยาอย่างถูกต้องเป็นหมอนรองรางรถไฟได้เส้นใยที่ได้จากเปลือกใช้ทำเชือก

ความสำคัญของพืช โดยแบ่งออกเป็น พืชผักพื้นเมือง ผักสวนครัว พืชสมุนไพร พืชใช้เนื้อไม้ พืชเส้นใย

เจ้าของพืช นางมะลิ โคตรนาแก อายุ 54 ปี อาชีพ เกษตรกร

ที่อยู่บ้านเลขที่ 114 หมู่ที่ 6 ตำบล นาคู อำเภอนาแก จังหวัด นครพนม

ผู้ให้ข้อมูล นางมะลิ โคตรนาแก อายุ 54 ปี อาชีพ เกษตรกร

ที่อยู่บ้านเลขที่ 114 หมู่ที่ 6 ตำบล นาคู อำเภอนาแก จังหวัด นครพนม

ลักษณะวิสัย

ลำต้น

ใบ

11. ชื่อชนิดพืช กระบก

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Irvingia malayana* Oliv. ex A.W.Benn. วงศ์ IRVINGIACEAE

รหัสพรรณไม้ 8-6480705-06-147/1 ลักษณะวิสัย ไม้ต้น

ลักษณะเด่นของพืช ลำต้นขนาดใหญ่ เปลือกสีเทาปนน้ำตาล ใบเป็นใบเดี่ยวเรียงสลับ

บริเวณที่พบ บ้านเลขที่ 165 หมู่ 6 ตำบลนาคู อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

พิกัดทางภูมิศาสตร์ (ตำแหน่งพรรณไม้)

ละติจูด (Latitude) 16.991706 ลองจิจูด (Longitude) 104.550537

อายุประมาณ 80 ปี เส้นรอบวงลำต้น 0.50 เมตร ความสูง 15 เมตร

สถานภาพ เป็นพืชที่พบทั่วไป จำนวนที่พบ 1 ต้น

การใช้ประโยชน์ในท้องถิ่น (ระบุส่วนที่ใช้และวิธีการใช้)

อาหาร เนื้อเมล็ด เมื่อแก่จัดนำมาคั่วรับประทานได้

ยารักษาโรค ใช้กับคน เนื้อไม้ ขับพยาธิในเด็ก ใบ คั้นผิวหั่น

อื่นๆ เนื้อไม้ ทำเครื่องมือกลึงกรรม

ความสำคัญของพืช โดยแบ่งออกเป็น พืชสมุนไพร พืชใช้เนื้อไม้

เจ้าของพืช นางพรมมี อัครฮาด อายุ 78 ปี อาชีพ เกษตรกร

ที่อยู่บ้านเลขที่ 165 หมู่ที่ 6 ตำบล นาคู อำเภอนาแก จังหวัด นครพนม

ผู้ให้ข้อมูล นางพรมมี อัครฮาด อายุ 78 ปี อาชีพ เกษตรกร

ที่อยู่บ้านเลขที่ 165 หมู่ที่ 6 ตำบล นาคู อำเภอนาแก จังหวัด นครพนม

ลักษณะวิสัย

ลำต้น

ใบ

ภาพที่ 23 กระบก รหัสพรรณไม้ 8-6480705-06-147/1

การสำรวจและการเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์ของสัตว์ในท้องถิ่น บ้านน้ำบ่อ หมู่ที่ 6 ตำบลนาคู อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ในปีงบประมาณ 2566 พบสัตว์ 3 ชนิด คือ สุนัข ไก่บ้าน และไก่เนื้อ โดยมีข้อมูลสัตว์ดังนี้

1.ชื่อชนิดสัตว์ สุนัข,หมา

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Canis lupus familiaris*

รหัสพันธุ์สัตว์ 8-6480705-06-009/8

ประเภทของสัตว์ สัตว์เลี้ยงลูกด้วยน้ำนม

บริเวณที่พบ บ้านเลขที่ 169 ม.6 ตำบลนาคู อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

จำนวนที่พบ 1 ตัว

พิกัดทางภูมิศาสตร์ (ตำแหน่งพันธุ์สัตว์)

ละติจูด (Latitude) 16.992705 ลองจิจูด (Longitude) 104.551521

อายุประมาณ 2 ปี เพศ เมีย

ประวัติ/ที่มา ได้ขอจากเพื่อนบ้านมาเลี้ยง

ลักษณะเด่น ลำตัวอ้วน สีขาวครีม จมูกยื่นยาว ฟันแหลม หางยาว สีขา

ประโยชน์ของสัตว์ เลี้ยงเพื่อเฝ้าบ้าน

ความสำคัญของสัตว์ โดยแบ่งออกเป็น สัตว์เพื่อนันทนาการและด้านจิตใจ

เจ้าของสัตว์ นายธนศักดิ์ ธ.น.ไม้ อายุ 64 ปี อาชีพ เกษตรกร

ที่อยู่บ้านเลขที่ 169 หมู่ที่ 6 ตำบล นาคู อำเภอนาแก จังหวัด นครพนม

ผู้ให้ข้อมูล นายธนศักดิ์ ธ.น.ไม้ อายุ 64 ปี อาชีพ เกษตรกร

ที่อยู่บ้านเลขที่ 169 หมู่ที่ 6 ตำบล นาคู อำเภอนาแก จังหวัด นครพนม

ภาพที่ 24 สุนัข,หมา รหัสพันธุ์สัตว์ 8-6480705-06-009/8

2. ชื่อชนิดสัตว์ ไก่บ้าน

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Gallus gallus domesticus*

รหัสพันธุ์สัตว์ 8-6480705-06-011/162

ประเภทของสัตว์ สัตว์ปีก

บริเวณที่พบ ที่อยู่บ้านเลขที่ 184 หมู่ที่ 6 ตำบลนาคู อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม
จำนวนที่พบ 2 ตัว

พิกัดทางภูมิศาสตร์ (ตำแหน่งพันธุ์สัตว์)

ละติจูด (Latitude) 16.992700 ลองจิจูด (Longitude) 104.551192

อายุประมาณ 2 ปี เพศเมีย

ประวัติ/ที่มา ได้ขอซื้อจากเพื่อนบ้านมาเลี้ยง

ลักษณะเด่น

ตัวมีสีดำ ขนาดตัวอวบ มีงอนสีแดง จงอยปากแข็งสีเหลืองน้ำตาล

ประโยชน์ของสัตว์ เลี้ยงเพื่อจำหน่าย เลี้ยงเพื่ออุปโภค บริโภค

ความสำคัญของสัตว์ โดยแบ่งออกเป็น สัตว์เพื่อเป็นอาหารและยารักษาโรค

เจ้าของสัตว์ นางคม เทพายัง อายุ 74 ปี อาชีพ เกษตรกร

ที่อยู่บ้านเลขที่ 184 หมู่ที่ 6 ตำบล นาคู อำเภอนาแก จังหวัด นครพนม

ผู้ให้ข้อมูล นางคม เทพายัง อายุ 74 ปี อาชีพ เกษตรกร

ที่อยู่บ้านเลขที่ 184 หมู่ที่ 6 ตำบล นาคู อำเภอนาแก จังหวัด นครพนม

ภาพที่ 25 (สัตว์) ไก่บ้าน รหัสพันธุ์สัตว์ 8-6480705-06-011/162

3. ชื่อชนิดสัตว์ ไก่เนื้อ

ชื่อวิทยาศาสตร์ Gallus gallus

รหัสพันธุ์สัตว์ 8-6480705-06-015/1

ประเภทของสัตว์ สัตว์ปีก

บริเวณที่พบ บ้านเลขที่ 65 หมู่ที่ 6 ตำบลนาคู อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม
จำนวนที่พบ 2 ตัว

พิกัดทางภูมิศาสตร์ (ตำแหน่งพันธุ์สัตว์)

ละติจูด (Latitude) 16.992700 ลองจิจูด (Longitude) 104.551192

อายุประมาณ 2 ปี เพศ ผู้

ประวัติ/ที่มา ได้ขอซื้อจากเพื่อนบ้านมาเลี้ยง

ลักษณะเด่น ตัวมีสีขาวครีม ขนาดตัวอวบ มิ่งอนสีแดง จงอยปากแข็งสีเหลืองน้ำตาล

ประโยชน์ของสัตว์ เลี้ยงเพื่อจำหน่ายเลี้ยงเพื่ออุปโภค บริโภค

ความสำคัญของสัตว์ โดยแบ่งออกเป็น สัตว์เพื่อเป็นอาหารและยารักษาโรค

เจ้าของสัตว์ นายเทวรักษ์ อัครชาติ อายุ 37 ปี อาชีพ เกษตรกร

ที่อยู่บ้านเลขที่ 65 หมู่ที่ 6 ตำบล นาคู อำเภอนาแก จังหวัด นครพนม

ผู้ให้ข้อมูล นายเทวรักษ์ อัครชาติ อายุ 37 ปี อาชีพ เกษตรกร

ที่อยู่บ้านเลขที่ 65 หมู่ที่ 6 ตำบล นาคู อำเภอนาแก จังหวัด นครพนม

ภาพที่ 26 (สัตว์) ไก่บ้าน รหัสพันธุ์สัตว์ 8-6480705-06-015/1

ส่วนการสำรวจและการเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์จากชีวภาพอื่นๆ ในท้องถิ่น การเก็บข้อมูล
ภูมิปัญญาในท้องถิ่น และการเก็บข้อมูลแหล่งทรัพยากรและโบราณคดีในท้องถิ่น บ้านน้ำบ่อ หมู่ที่ 6
ตำบลนาคู่อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ในปีงบประมาณ 2566 ไม่พบ ชีวภาพอื่นๆ ภูมิปัญญา
แหล่งทรัพยากรและโบราณคดี

บทที่ 5

สรุปผลการสำรวจ

การสำรวจและรวบรวมฐานทรัพยากรท้องถิ่น เป็นการศึกษาที่มุ่งค้นคว้าสภาพความเป็นชุมชนวิถีชุมชนสภาพภูมิปัญญาท้องถิ่นและกระบวนการสืบทอดภูมิปัญญาของชาวบ้าน มีวัตถุประสงค์หลักดังนี้ เพื่อศึกษาและรวบรวมฐานทรัพยากรท้องถิ่น พร้อมจัดทำข้อมูลฐานทรัพยากรท้องถิ่น ตำบลนาคู่อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ผู้ให้ข้อมูลหลักคือ ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำกลุ่ม ผู้อาวุโส ปราชญ์ชาวบ้านเจ้าของพืชเจ้าของสัตว์และชาวบ้านทุกคนที่สามารถให้ข้อมูลได้ โดยขอบเขต พื้นที่ศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาพื้นที่บ้านน้ำบ่อ หมู่ที่ 6 ตำบลนาคู่อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม โดยกำหนดพื้นที่ศึกษาใน 1 หมู่บ้าน ขอบเขตเนื้อหา 3 ด้าน คือ ความเป็นชุมชน วิถี ชุมชน และภูมิปัญญาชุมชน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ ใบงาน 9 ใบงานของการจัดทำฐาน ทรัพยากรท้องถิ่น สรุปได้ดังนี้

ผลการรวบรวมและจัดทำข้อมูลฐานทรัพยากรท้องถิ่นบ้านน้ำบ่อ หมู่ที่ 6 ตำบลนาคู่อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม จากการดำเนินการรวบรวม และจัดทำข้อมูลฐานทรัพยากรท้องถิ่น ตำบลนาคู่อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม เพื่อนำมาประกอบการศึกษาและเป็นข้อมูลในการศึกษาฐานทรัพยากรท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลนาคู่อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ผู้ศึกษาได้ ดำเนินการศึกษา และสรุปผลการศึกษารายละเอียดดังนี้

สรุปผลการศึกษา

จากการสำรวจและจัดทำฐานทรัพยากรท้องถิ่น บ้านน้ำบ่อ หมู่ที่ 6 ตำบลนาคู่อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม พบว่า ข้อมูลพื้นฐานบ้านน้ำบ่อ หมู่ที่ 6 ตำบลนาคู่อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลนาคู่อ โดยมีจำนวนประชากรทั้งหมด 881 คน ชาย 448 คน หญิง 433 คน มีพื้นที่ทำนา 1,378 ไร่ ทำสวน 30 ไร่ ทำไร่ 102 ไร่ พืชสวนที่สำคัญได้แก่ ยางพารา พืชไร่ที่สำคัญได้แก่ ข้าวโพด และถั่วลิสง มีร้านค้าในหมู่บ้าน จำนวน 4 แห่ง สภาพภูมิประเทศเป็นพื้นที่ราบสูง ทิศเหนือติด กับตำบลพระซอง ทิศใต้ติดกับบ้านนาคู่น้อย หมู่ที่ 9 ทิศตะวันออกติดบ้านแสนนาง หมู่ที่ 4 ทิศตะวันตกติดบ้านนาฉันทะ หมู่ที่ 5 พืชที่พบกระจายโดยทั่วไป มีมะม่วง ไม้กระถิน อ้อย ยางพารา สะเดา ไม้ประดู่ ไม้คุณทึบ ไม้จามจุรี มีแหล่งน้ำธรรมชาติเป็นหนอง 1 แห่ง ชื่อ หนองบัวโค้ง ซึ่งมีน้ำตลอดทั้งปี ลักษณะดิน กลุ่มดินชุดที่ 10 ลักษณะเด่น กลุ่มดินร่วนเหนียวปนทรายแป้งหรือดินร่วนปนดินเหนียว สีน้ำตาลปนเหลืองหรือสีน้ำตาล ปฏิกิริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดเล็กน้อย การระบายน้ำดี ถึงดีปานกลาง ความอุดม สมบูรณ์ต่ำ มีปริมาณแสงเฉลี่ย 26,065 ลักซ์

บ้านน้ำบ่อเดิมมีชื่อว่า บ้านนางอมชีหรือบ้านน้อย ประมาณปี พ.ศ.2476 มีผู้นำราษฎร ชื่อหลวงตาสีนำชาวบ้านอพยพมาจากบ้านชะฮอง แขวงสหวันนะเขต ประเทศลาวข้ามแม่น้ำโขงมาสมทบกับราษฎรบ้านคำสะเม็ง เมืองเขมราฐ อ.เขมราฐ จ.อุบลราชธานี ในปัจจุบันที่ฝั่งไทยส่วนหนึ่งได้อพยพเดินทางมาหาทำเลที่เหมาะสมและอุดมสมบูรณ์ ตั้งบ้านเรือนอยู่ที่ทุ่งน่าน้อย เมื่อถึงหน้าแล้งตอนน้ำแห้ง ขอดลง มีปลาชิวไหลลงมาก่อนกัน จึงตั้งชื่อหมู่บ้านว่า บ้านนางอมชีหรือบ้านปลาชิวงาม และต่อมาได้ยกฐานะเป็นหมู่บ้านเป็นหมู่ที่ 7 ขึ้นเขตการปกครองของตำบลพระซอง และด้วยสภาพพื้นที่ของหมู่บ้านได้ตั้งอยู่ใกล้กับบ่อเกลือธรรมชาติที่เป็นแหล่งใหญ่ (เกลือสินเธาว์) ชาวบ้านได้ยึดอาชีพการต้มเกลือขายเป็นอาชีพเสริม หลังฤดูทำนา (หลังเก็บเกี่ยวข้าว) ต่อมาท่านพระครูนครธรรมนิเวศ ซึ่งดำรงตำแหน่งเจ้าคณะอำเภอณาเกษขณะนั้นได้ออกมาเยี่ยมโปรดชาวบ้าน ได้มาเห็นภูมิประเทศและที่ตั้งของหมู่บ้าน จึงได้มีบัญชาให้เปลี่ยนชื่อหมู่บ้าน และต่อมาทางการได้ประกาศจัดตั้งให้หมู่บ้านนาคูเป็นตำบลนาคูเมื่อปี พ.ศ.2451 บ้านน้ำบ่อ จึงได้แยกมาจากตำบลพระซอง มาขึ้นต่อตำบลนาคูเป็นหมู่ที่ 6 มาจนถึงปัจจุบัน

วิถีชีวิตชาวบ้านนาคูกลาง ในแต่ละเดือนมีดังนี้

1.เดือนมกราคม “บุญเข้ากรรม” เดือนอ้าย (เดือนเจียงหรือเดือนหนึ่ง) “ฮึดหนึ่งนั้นเถิงเดือนเจียงเข้า กลายมาแถมท้าย ผุงหมูสังฆเจ้าก็เตรียมเข้าอยู่กรรม มันหากกรรมเนียมนี้ถือมาตั้งแต่ก่อน อยาได้ละห่างเว้นเซ็ญสิของแล่นนำ แท้แล้ว” บุญเข้ากรรมเป็นเดือนที่พระสงฆ์เข้ากรรม (ปริวาสกรรม) เพื่อให้พระสงฆ์ผู้ต้องอาบัติสังฆาติเสสได้สารภาพต่อหน้าคณะสงฆ์ เป็นการฝึกจิตสำนึกถึงความบกพร่องของตนและมุ่งประพฤติตนให้ถูกต้องตามพระธรรมวินัยต่อไป ญาติโยมสาธุชนจะได้ร่วมตัวกันทำบุญถวายทานแด่ภิกษุสงฆ์ที่เข้าร่วมงานปริวาสกรรม

2.เดือนกุมภาพันธ์ “บุญคุณลานหรือบุญกองข้าว” เดือนยี่ (เดือนสอง) “เถิงฤดูเดือนยี่มาฮอดแล้วให้นิมนต์พระสงฆ์องค์เจ้ามาตั้งสวดมุงคูล เอาบุญคุณลาน เข้าป่าหาไม้เฮ็ดหลัว อยาได้หลงลืมทิมฮึดเก่าคองเดิมเฮาเด้อ” ถึงเดือนยี่มาถึงให้นิมนต์พระสงฆ์เจริญพุทธมนต์ (สวดมุงคูล) ทำบุญคุณลานหรือบุญกองข้าว ให้จัดหาไม้มาไว้ทำฟืนสำหรับใช้ในการหุงต้มประกอบอาหาร

3.เดือนมีนาคม “บุญข้าวจี” เดือนสาม “เดือนสามค้อย เจ้าหัวคอยปั้นข้าวจี ข้าวจีบใส่น้ำอ้อยจ้วน้อยเซ็ดน้ำตา” มูลเหตุดั้งเดิมที่จะมีการทำบุญข้าวจีมีเรื่องเล่าว่าในกาลครั้งหนึ่ง นางปุนณทาสีได้ทำขนมแป้งจีถวายแด่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าและพระอานนท์เถระ ครั้นถวายแล้วนางคิดว่าพระองค์คงไม่เสวยและอาจเอาทิ้งให้สุนัขหรือกากิน เพราะอาหารที่นางถวายไม่ประณีตน่ารับประทาน เมื่อพระพุทธเจ้าทรงทราบภาวะจิตของนางปุนณทาสี จึงรับสั่งให้พระอานนท์ปูลาดอาสนะแล้วทรงประทับนั่งฉัน ณ ที่นางถวายนั้น เป็นผลให้นางเกิดปีติยินดีเป็นอย่างยิ่ง และเมื่อนางได้ฟังพระธรรมเทศนาที่

พระพุทธเจ้าทรงแสดงกับริตรุโสดาปัตติผล ด้วยอานิสงส์ที่ถวายนมแบ่งจี ชาวอีสานทราบอานิสงส์ของ การทาดังกล่าว จึงพากันทำข้าวจีถวายนมแต่พระสงฆ์สืบต่อมา

4.เดือนเมษายน “บุญผะเหวดหรือบุญพระเวสสันดร” เดือนสี่ มูลเหตุแห่งการทำมีกล่าวไว้ใน หนังสือมาลัยหมื่นมาลัยแสนว่า ครั้งหนึ่งพระมาลัยให้ไปไหว้พระธาตุเกษแก้วจุฬามณีบนสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ได้พบและสนทนากับพระศรีอาริยมตตริยโพธิสัตว์ ผู้ซึ่งจะได้จุติกาลลงมาเป็นพระพุทธเจ้าในอนาคต จึงสั่งความกับพระมาลัยว่า “หากใครต้องการจะพบและเกิดในสมัยพระศรีอาริย์ (พระเมตตริยสัมมา สัมพุทธเจ้า) ให้ทำแต่ความดี อย่าฆ่าพ่อตีแม่สมณะชีพรามณ์ ครูอาจารย์ อย่าทำร้ายพระพุทธเจ้า อย่ายุยงสงฆ์ให้แตกกัน และต้องฟังเทศน์มหาชาติให้จบทุกกัณท์ในวันเดียว ท่านทั้งหลายจะได้เกิดร่วม และพบพระองค์”

5.เดือนพฤษภาคม “บุญสงกรานต์” เดือนห้า บุญมหาสงกรานต์หรือตรุษสงกรานต์ของภาคอีสาน กำหนดขึ้นในเดือนห้า มี ๓ วัน ตั้งแต่ ๑๓ วันมหาสงกรานต์ ๑๔ วันเนา ๑๕ วันสุดท้ายเป็นวันเถลิงศก ชาวอีสานถือเป็นวันขึ้นปีใหม่ โดยมีพิธีการทำบุญตักบาตร ตอนบ่ายก็จะทำน้ำอบน้ำหอมดอกไม้ธูปเทียน ไปรวมกันที่วัด เพื่อทำพิธีสงฆ์พระ สรงน้ำภิกษุสามเณร รดน้ำดำหัวคนเฒ่าคนแก่ มีการขนทรายเข้า วัดเพื่อสร้างเจดีย์ทราย ซึ่งการก่อเจดีย์จะได้บุญตามความเชื่อแล้วยังทำให้พื้นที่ตรงนั้นของวัดสูงขึ้นอีกด้วย

6.เดือนมิถุนายน “บุญบั้งไฟ” เดือนหก เป็นประเพณีหนึ่งของชาวล้านช้าง (ภาคอีสานของไทย และลาว) โดยมีตำนานมาจากนิทานพื้นบ้านของภาคอีสานเรื่องพระยาคนคากและเรื่องผาแดงนางไอ่ ซึ่งในนิทานพื้นบ้านดังกล่าวได้กล่าวถึงการที่ชาวบ้านได้จัดงานบุญบั้งไฟขึ้นเพื่อเป็นการบูชาพระยาแถนหรือ เทพวัสสกาลเทพบุตร ซึ่งชาวบ้านมีความเชื่อว่า พระยาแถนมีหน้าที่คอยดูแลให้ฝนตกถูกต้องตามฤดูกาล ตามตำนานพญาแถน เทพผู้เป็นใหญ่ในสวรรค์ผู้ดลบันดาลให้ฝนตก เกิดไม่พอใจชาวโลกจึงบันดาลให้ฝนไม่ ตกเลยตลอด ๗ ปี ๗ เดือน ๗ วัน ครั้งนั้นพระโพธิสัตว์เสวยชาติเป็นพญาคันคาก (คางคก) เป็นจอมทัพของชาวโลกต่อสู้กับพญาแถน พญาคันคากให้พญาปลวกก่อจอมปลวกขึ้นไปจนถึงสวรรค์ ให้พญาผดไผ่ ไปทำลายด้ามอาวุธของทหารและอาวุธพญาแถน และให้พญาผึ้ง ต่อ แตนไปต่อยทหาร และพญาแถน ฝ่ายเทวดาพ่ายแพ้ พญาแถนจึงให้คำมั่นว่า หากมนุษย์ยังบั้งไฟขึ้นไปเดือนเมื่อไรจะรีบ บันดาลให้ฝนตกลงมาให้ทันทีและถ้าบั้งไฟขึ้นก็ถือเป็นสัญญาณว่าฝนได้ตกลงถึงพื้นแล้ว การจัดงานใน ภาคเช้าจะมีการทำบุญ ตักบาตร ภาคบ่ายแห่และจุดบั้งไฟ

7.เดือนกรกฎาคม “บุญซำฮะ” เดือนเจ็ด มูลเหตุที่มีการทำบุญซำฮะ มีเรื่องเล่าว่า ครั้งพุทธกาลที่ เมืองไพสาลีได้เกิดทุกข์ภัยไข้หวัดหมากแพง เพราะฝนแล้งและผู้คนตายเป็นอันมากเนื่องจากความอด อดอยากและเกิดอหิวาตกโรค บ้านเมืองจึงเต็มไปด้วยซากศพ ชาวเมืองจึงพากันไปอาราธนาพระพุทธเจ้า ให้มาระงับเหตุเภทภัย พระพุทธเจ้าจึงเสด็จจากเมืองราชคฤห์พร้อมพระภิกษุ ๕๐๐ รูป ไปยังเมืองไพสาลี

เมื่อพระองค์เสด็จไปถึงบังเกิดผลตกห่าใหญ่ น้ำท่วมพื้นดินขึ้นถึงหัวเข่าพัดเอาซากศพลอยไปตามน้ำ พระองค์จึงให้พระอานนท์เรียนคาถา แล้วโปรดให้พระอานนท์ไปสวดมนต์ภายในกำแพงเมือง พร้อมกับนำบาตรน้ำมนต์ของพระองค์ไปประพรมจนทั่วเมือง วิธิดำเนินการ ชาวบ้านทั้งหมู่บ้านพร้อมกัน ตั้งผามหรือปะรำขึ้นกลางหมู่บ้าน หรือที่ใดที่หนึ่งตามที่เห็นเหมาะสม มีต้นกล้วยผูกที่เสาปะรำทั้งสี่มุม เตรียมอาสนสงฆ์ กรวดทราย ซึ่งปรกติเอาไปจากบ้านของชาวบ้านทุกคน และหลักไม้ไผ่แปดหลัก พร้อมเครื่องไทยทาน น้ำพระพุทธมนต์ ฝ่ายผูกแขนกะให้ครบทุกคนในหมู่บ้านนั้นและเทียนเวียนหัว (เทียนยาวขนาดวัดรอบศีรษะ) บ้านละเล่ม แล้วนิมนต์พระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์ในตอนเย็น วันรุ่งขึ้นถวายอาหารบิณฑบาตและเครื่องไทยทานแด่พระสงฆ์

8.เดือนสิงหาคม “บุญเข้าพรรษา” เดือนแปด มูลเหตุ ในสมัยพุทธกาล พระภิกษุเที่ยวจาริกสอนธรรมไปตามหมู่บ้านต่างๆ ตลอดทั้งปี ไม่ว่าจะเป็นฤดูฝน ฤดูหนาว หรือฤดูร้อน แต่ในฤดูฝนนั้นภิกษุได้เหยียบย่ำข้าวกล้าในนาของชาวบ้านเสียหาย สัตว์ตัวเล็กตัวน้อยต่างๆ ถูกเหยียบตายไปด้วย พระพุทธเจ้าจึงทรงบัญญัติ ให้ภิกษุต้องจำพรรษา ๓ เดือน ในฤดูฝน โดยมีให้ไปค้างแรมที่อื่นใดนอกจากในวัดของตน ถ้าภิกษุฝ่าฝืนถือว่า “ศีลขาดและต้องอาบัติทุกกฏ” เว้นแต่กรณีจำเป็นที่เรียกว่า “สัตตาทกณียะ” เช่น บิดามารดาป่วย เป็นต้น แต่ต้องกลับมาภายใน ๗ วัน พรรษาจึงจะไม่ขาด บุญเข้าพรรษาจะมีการทำบุญตักบาตร ถวายผ้าอาบน้ำฝน จีวรและเทียนพรรษา (อัฐบริขารและสังฆทาน) และมีขบวนแห่เทียน ซึ่งตกแต่งสลักเทียนเป็นลวดลายเรื่องราวทางพุทธศาสนา

9.เดือนกันยายน “บุญข้าวประดับดิน” เดือนเก้า ความเป็นมาของประเพณีมีมาตั้งแต่สมัยพุทธกาล มีเรื่องเล่าไว้ในพระธรรมบทว่า ญาติของพระเจ้าพิมพิสารกินของที่ถวายพระสงฆ์ เมื่อตายไปจึงไปเกิดในนรก พระเจ้าพิมพิสารถวายทานแด่พระพุทธเจ้าแล้วไม่ได้อุทิศให้ญาติที่ตายไป พอตกกลางคืน เหล่าญาติของพระเจ้าพิมพิสารที่ตายไป ปรากฏตัวเปล่งเสียงร้องนำกล้วบริเวณพระราชนิเวศ รุ่งเข้าพระเจ้าพิมพิสาร จึงได้รับไปพูลถามพระพุทธเจ้า พระองค์ได้บอกเหตุให้ทราบว่ายญาติที่ไปตกอยู่ในภูมิ นรก ต้องการได้รับส่วนกุศล จึงจัดให้มีการถวายทานและอุทิศส่วนกุศลให้แก่เปรตญาติทั้งหลาย จึงเป็นเหตุให้เกิดการทำบุญข้าวประดับดินขึ้นมา เพื่ออุทิศส่วนกุศลแก่ญาติที่ตายไปแล้ว และถือเป็นประเพณีที่ต้องทำมาเป็นประจำ ไม่ใช่แค่เหล่าญาติที่เสียชีวิตไปแล้ว แต่บรรดาวิญญูณเร่รอน ก็สามารถรับส่วนกุศลนั้นไปด้วย บุญข้าวประดับดินทำในวันแรมสิบสี่ค่ำ เดือนเก้า (เดือนเก้าดับ) เป็นการนำข้าวปลา อาหาร คาวหวาน ผลไม้ หมา กู บุษรี อย่างละเล็กอย่างละน้อย แล้วห่อด้วยใบตองทำเป็นห่อเล็กๆ นำไปวางตามโคนต้นไม้ใหญ่หรือตามพื้นดินบริเวณรอบๆ กำแพงวัด เจดีย์หรือโบสถ์ เพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่ผู้ล่วงลับไปแล้ว

10.เดือนตุลาคม “บุญข้าวสาก” (สลากภัต) เดือนสิบ มูลเหตุ บุตรกรรมผู้หนึ่ง เมื่อพ่อสิ้นชีวิตแล้ว แม่ก็หาภรรยาให้ แต่ไม่มีบุตรด้วยกัน แม่จึงหาหญิงอื่นให้เป็นภรรยาอีก ต่อมาเมียน้อยมีลูก เมียหลวงอิจฉาจึงคิดฆ่าเมียน้อยและลูก ก่อนตายเมียน้อยคิดอาฆาตเมียหลวง ชาตต่อมาทั้งสองเกิดเป็นสัตว์ชนิดต่างๆ และอาฆาตเช่นฆ่ากันเรื่อยมา จนชาติสุดท้าย ฝ่ายหนึ่งเกิดเป็นคน อีกฝ่ายหนึ่งเกิดเป็นยักษ์ฉนิ ยักษ์ฉนิจองเวรได้มากินลูกของผู้เป็นคนถึงสองครั้ง พอเกิดลูกคนที่สามยักษ์ฉนิจะตามมากินอีก หญิงคนนั้นพร้อมลูกและสามี จึงหนีไปพึ่งพระพุทธเจ้า ณ เขตวันมหาวิหาร พระพุทธเจ้าได้เทศนาให้ทั้งสองเลิกจองเวรกัน และโปรดให้ทางยักษ์ฉนิไปอยู่ตามหัวไร่ปลายนา นางยักษ์ฉนิมีความรู้เกณฑ์เกี่ยวกับฝนและน้ำดี ชาวเมืองนับถือมาก จึงได้นำอาหารไปส่งอย่างบริบูรณ์ นางยักษ์ฉนิจึงนำอาหารเหล่านั้นไปถวายเป็นสลากภัตแต่พระสงฆ์วันละแปดที่เป็นประจำ ชาวอีสานจึงถือเป็นประเพณีถวายสลากภัตหรือบุญข้าวสากสืบต่อมา และมีการเปลี่ยนเรียกนางยักษ์ฉนิว่า “ตาแฮก” จัดให้มีการทำบุญข้าวสากในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๐

11.เดือนพฤศจิกายน “บุญออกพรรษา” เดือนสิบเอ็ด วันออกพรรษาจะตรงกับวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ ของทุกปี เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “วันมหาปวารณา” คำว่า “ปวารณา” แปลว่า “อนุญาต” หรือ “ยอมให้” ในวันออกพรรษานี้พระสงฆ์จะประกอบสังฆกรรม เรียกว่า “มหาปวารณา” เป็นการเปิดโอกาสให้ภิกษุว่ากล่าวตักเตือนกันได้ เพราะในระหว่างเข้าพรรษา พระสงฆ์บางรูปอาจมีข้อบกพร่องที่ต้องแก้ไข การให้ผู้อื่นว่ากล่าวตักเตือนได้ ทำให้ได้รู้ข้อบกพร่องของตน และยังเปิดโอกาสให้ซักถามข้อสงสัยซึ่งกันและกันด้วย ส่วนของญาติโยมสาธุชนจะมีการทำบุญตักบาตร ถวายปราสาทผึ้งในภาคเช้า ตอนค่ำจะมีประเพณีไหลเรือไฟ เพื่อบูชารอยพระพุทธบาทที่ประทับไว้ริมแม่น้ำนัมมทานที

12.เดือนธันวาคม “บุญกฐิน” เดือนสิบสอง การทอดกฐินเป็นกาลทาน (การให้ทานที่กำหนดระยะเวลา) ตามพระวินัยกำหนดกาลไว้ คือ ตั้งแต่แรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ ถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ ผู้มีจิตศรัทธาเลื่อมใสใคร่จะทอดกฐิน ก็ให้ทอดได้ในระหว่างระยะเวลานี้ จะทอดก่อนหรือทอดหลังกำหนดนี้ ก็ไม่เป็นการทอดกฐิน แต่มีข้อยกเว้นพิเศษว่า ถ้าทายกผู้จะทอดกฐินนั้นมีกิจจำเป็น เช่น จะต้องไปไนทัพ ไม่สามารถจะอยู่ทอดกฐินตามกำหนดนั้นได้ จะทอดกฐินก่อนกำหนดดังกล่าวแล้ว พระสัมมาสัมพุทธะ ทรงอนุญาตให้ภิกษุรับไว้ก่อนได้ การทอดกฐิน คือ การนำผ้ากฐินไปวางไว้ต่อหน้าพระสงฆ์อย่างต่ำห้ารูป แล้วให้พระสงฆ์รูปใดรูปหนึ่งที่ได้รับมอบหมายจากคณะสงฆ์ทั้งนั้นเป็นเอกฉันท์ให้เป็นผู้รับกฐินนั้น

การเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์ของพืชในท้องถิ่น มีจำนวน 11 ชนิด การเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์ ของสัตว์ที่สำคัญ 3 ชนิด พร้อมทั้งมีการจัดทำทะเบียนพืช จำนวน 1 แฟ้ม ทะเบียนสัตว์ จำนวน 1 แฟ้ม

อภิปรายผลการศึกษา

การจัดเก็บข้อมูลฐานทรัพยากรท้องถิ่น บ้านน้ำป่อ หมู่ที่ 6 ตำบลนาคู อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม พบว่า ครอบครัวยุคใหม่มีปัญหาท้องถิ่น พืชที่หายาก และสัตว์บางชนิดที่ใกล้สูญพันธุ์ ในพื้นที่ควรทำคู่มือ ขั้นตอนต่างๆ ไว้เพื่อเป็นการศึกษา ไม่ให้หายไปสามารถสืบทอดรุ่นต่อรุ่นได้ ต้องมีการรวบรวมปราชญ์ชาวบ้าน มีการรวมกลุ่มเพื่อส่งเสริมการตลาดเพื่อรองรับการเป็นสินค้าจากชุมชน

ข้อเสนอแนะ

1. การอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นควรถ่ายทอดให้เยาวชนเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ต่อไป
2. ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้กับประชาชนในพื้นที่ให้มีการอนุรักษ์ทรัพยากรและสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรในพื้นที่
3. จัดทำแหล่งเรียนรู้หรือทำคู่มือภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้เพื่อศึกษาในพื้นที่ตำบลนาคู

ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานต่อไปในอนาคต

1. ควรมีการจัดทำฐานเรียนรู้ในชุมชน เพื่อให้ความรู้กับคนในชุมชนและนอกชุมชนได้ ศึกษาเรียนรู้อนุรักษ์ทรัพยากรท้องถิ่นต่อไป
2. ควรจัดให้มีกิจกรรมเสริมให้กับนักเรียน นักศึกษาในพื้นที่ได้เข้ามาศึกษาแหล่ง เรียนรู้ของแหล่งทรัพยากรธรรมชาติและภูมิปัญญาท้องถิ่น

บรรณานุกรม

- โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.). (2560). *คู่มือการดำเนินงานฐานทรัพยากรท้องถิ่น พุทธศักราช 2560*. กรุงเทพฯ : อพ.สธ.
- โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.). (2564). *แผนแม่บท อพ.สธ. ระยะ 5 ปีที่เจ็ด (1 ตุลาคม พ.ศ.2564 – 30 กันยายน พ.ศ. 2569)*. กรุงเทพฯ : กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย.
- เต็ม สมิตินันท์. (2557). *ชื่อพรรณไม้แห่งประเทศไทยฉบับแก้ไขเพิ่มเติม*. สำนักงานหอพรรณไม้. สำนักวิจัยการอนุรักษ์ป่าไม้และพันธุ์พืช, กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักงาน พระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- นวัฒน์ ไตรรักษ์. (2549). *การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของ ประชาชน ตำบลดอนหัวฬ่อ อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี*. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยสาขาวิชานโยบายสาธารณะ, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.

ภาคผนวก

คำชี้แจง
ใบงานที่ 1 เรื่อง การเก็บข้อมูลพื้นฐานในท้องถิ่น

การเก็บข้อมูลพื้นฐานในท้องถิ่น เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้าน ชุมชน แขวง เพื่อให้ทราบข้อมูลทางด้านศาสนา ประชากร สถานศึกษา และการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ทราบข้อมูลพื้นฐานในท้องถิ่น
2. เพื่อให้ทราบศักยภาพของท้องถิ่น
3. เพื่อให้เกิดทักษะในการสอบถาม รวบรวมข้อมูลและเป็นส่วนหนึ่งของหมู่บ้าน ชุมชน แขวง

วัสดุ/อุปกรณ์

1. ปากกาสีน้ำเงิน 1 เล่ม
2. ไตรรงค์หมึกสีน้ำเงิน
- 3.
- 4.
- 5.

วิธีการ

1. ติดต่อสอบถามข้อมูลพื้นฐานจากผู้นำหมู่บ้าน
2. ถ่ายภาพ
3. บันทึกข้อมูล
- 4.
- 5.

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบข้อมูลพื้นฐานในท้องถิ่น
2. ทำให้ทราบศักยภาพของท้องถิ่น
3. ทำให้เกิดทักษะในการสอบถาม
- 4.
- 5.

ใบงานที่ 1
เรื่อง การเก็บข้อมูลพื้นฐานในท้องถิ่น

1. ชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวง (ที่เป็นทางการ) น้ำค้ำน้ำ
ชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวง (ที่ชาวบ้านเรียก) ทางอ้อม หรือน้ำค้ำน้ำ

2. ที่ตั้ง หมู่ที่/ชุมชนที่/แขวงที่ 6 ซอย - ถนน -
ตำบล/แขวง พญา อำเภอ/เขต พญา จังหวัด อุตรดิตถ์
เส้นทางหลวงหมายเลข - เส้นทางท้องถิ่น -

พิกัดทางภูมิศาสตร์ (ตำแหน่งหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวง)

ละติจูด (Latitude) 16.992746 N ลองจิจูด (Longitude) 104.950636

แผนที่สังเขปของหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวง

เหนือ
↑

มาตราส่วน 1 : 2685

3. ข้อมูลทางศาสนา

- พุทธ วัด.....1.....แห่ง เจ้าอาวาส.....1.....รูป พระภิกษุสงฆ์.....8.....รูป
- อิสลาม มัสยิด.....แห่ง อิหม่าม.....รูป
- คริสต์ โบสถ์.....แห่ง บาทหลวง.....รูป
- อื่นๆ ระบุ.....

4. จำนวนประชากร

หมู่ที่/ชุมชนที่/แขวงที่.....6.....	จำนวน.....234.....	ครัวเรือน	จำนวนพื้นที่.....2,500.....ไร่
จำนวนประชากร.....881.....	คน	ชาย.....444.....	หญิง.....433.....
0 - 14 ปี.....151.....	คน	ชาย.....81.....	หญิง.....70.....
15 - 25 ปี.....114.....	คน	ชาย.....60.....	หญิง.....54.....
26 - 49 ปี.....368.....	คน	ชาย.....192.....	หญิง.....176.....
50 - 59 ปี.....139.....	คน	ชาย.....65.....	หญิง.....74.....
60 ปี ขึ้นไป.....109.....	คน	ชาย.....50.....	หญิง.....59.....

5. ข้อมูลสถานศึกษาที่เปิดให้บริการ

- ระดับก่อนประถมศึกษา.....แห่ง
- ระดับประถมศึกษา.....1.....แห่ง
- ระดับมัธยมศึกษา.....แห่ง
- ระดับอนุปริญา.....แห่ง
- ระดับปริญาตรี.....แห่ง
- ระดับสูงกว่าปริญาตรี.....แห่ง
- อื่นๆ.....แห่ง

สถานศึกษา

1. ชื่อสถานศึกษา.....โรงเรียนชุมชนบ้านน้ำจ่อ
- ชื่อผู้อำนวยการสถานศึกษา/หัวหน้าสถานศึกษา.....นายคิงทอง อดิเรโคตร
- จำนวนครู.....6.....คน
- จำนวนนักเรียน.....78.....คน นักเรียนชาย.....39.....คน นักเรียนหญิง.....39.....คน
2. ชื่อสถานศึกษา.....-
- ชื่อผู้อำนวยการสถานศึกษา/หัวหน้าสถานศึกษา.....-
- จำนวนครู.....-.....คน
- จำนวนนักเรียน.....-.....คน นักเรียนชาย.....-.....คน นักเรียนหญิง.....-.....คน

หมายเหตุ : หากมีสถานศึกษามากกว่า 2 แห่ง สามารถเพิ่มข้อมูลของสถานศึกษาได้ตามจริง

6. ข้อมูลการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

- เทศบาล
 เทศบาลตำบล เทศบาลเมือง เทศบาลนคร
 องค์การบริหารส่วนตำบล
 สำนักงานเขต
 อื่นๆ

ผู้บริหาร ชื่อ-สกุล
ตำแหน่ง

7. สถานพยาบาล

โรงพยาบาล.....แห่ง
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล.....แห่ง
อื่นๆแห่ง

8. สถานีตำรวจ.....แห่ง

บันทึกข้อมูลโดย หน่วยงาน/สถานศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลหนองคู
วัน เดือน ปี 20 เมษายน 2566

คำชี้แจง

ใบงานที่ 2 เรื่อง การเก็บข้อมูลการประกอบอาชีพในท้องถิ่น

การเก็บข้อมูลการประกอบอาชีพในท้องถิ่น เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลการประกอบอาชีพในท้องถิ่น เพื่อทราบข้อมูลการประกอบอาชีพ ปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหา กำหนดแนวทางการอนุรักษ์และพัฒนา ในด้านการประกอบอาชีพในท้องถิ่น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ทราบการประกอบอาชีพของบุคคลในท้องถิ่น
2. เพื่อให้ทราบศักยภาพทางเศรษฐกิจของท้องถิ่น

วัสดุ/อุปกรณ์

1. ปากกา ดินสอ ยางลบ
2. โปสเตอร์หรือกระดาษ
- 3.
- 4.
- 5.

วิธีการ

1. สอบถามข้อมูลการประกอบอาชีพบุคคลในท้องถิ่น
2. ถ่ายภาพ
3. บันทึกข้อมูล
- 4.
- 5.

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบการประกอบอาชีพบุคคลในท้องถิ่น
2. ทำให้ทราบศักยภาพทางเศรษฐกิจของท้องถิ่น
- 3.
- 4.
- 5.

ใบงานที่ 2

เรื่อง การเก็บข้อมูลการประกอบอาชีพในท้องถิ่น

9. การประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม และด้านอุตสาหกรรม

9.1 ด้านเกษตรกรรม

พื้นที่ทำนา	1,398	ไร่	-	งาน	-	ตารางวา	จำนวน	200	ครัวเรือน
พื้นที่ทำสวน	30	ไร่	-	งาน	-	ตารางวา	จำนวน	10	ครัวเรือน
1.	ข่างพารา						จำนวน	30	ไร่ - งาน - ตารางวา
2.	-						จำนวน	-	ไร่ - งาน - ตารางวา
3.	-						จำนวน	-	ไร่ - งาน - ตารางวา
4.	-						จำนวน	-	ไร่ - งาน - ตารางวา
5.	-						จำนวน	-	ไร่ - งาน - ตารางวา
พื้นที่ทำไร่	102	ไร่	-	งาน	-	ตารางวา	จำนวน	50	ครัวเรือน
1.	ข้าวโพด						จำนวน	90	ไร่ - งาน - ตารางวา
2.	ถั่วลิสง						จำนวน	12	ไร่ - งาน - ตารางวา
3.	-						จำนวน	-	ไร่ - งาน - ตารางวา
4.	-						จำนวน	-	ไร่ - งาน - ตารางวา
5.	-						จำนวน	-	ไร่ - งาน - ตารางวา

ปศุสัตว์ จำนวนสัตว์ในพื้นที่โดยรวม (กรณีมากกว่า 5 ชนิดที่กำหนด สามารถเพิ่มข้อมูลได้ตามจริง)

โค	20	ตัว	กระบือ	50	ตัว
สุกร	30	ตัว	เป็ด	25	ตัว
ไก่	100	ตัว	อื่นๆ	-	ตัว

ประมง

ที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่สาธารณะ	-	แห่ง	พื้นที่	-	ไร่ - งาน - ตารางวา
ภาครัฐ	-	แห่ง	พื้นที่	-	ไร่ - งาน - ตารางวา
ภาคเอกชน	-	แห่ง	พื้นที่	-	ไร่ - งาน - ตารางวา
ที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่เอกชน	-	แห่ง	พื้นที่	-	ไร่ - งาน - ตารางวา
ภาครัฐ	-	แห่ง	พื้นที่	-	ไร่ - งาน - ตารางวา
ภาคเอกชน	-	แห่ง	พื้นที่	-	ไร่ - งาน - ตารางวา
ทำเทียบเรือ/สะพานปลา	-	แห่ง			
ผลผลิตจากการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่สาธารณะ	-	ตัน/ปี			
ภาครัฐ	-	ตัน/ปี			
ภาคเอกชน	-	ตัน/ปี			
ผลผลิตจากการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่เอกชน	-	ตัน/ปี			
ภาครัฐ	-	ตัน/ปี			
ภาคเอกชน	-	ตัน/ปี			
อื่นๆ	-				

9.2 ด้านอุตสาหกรรม

โรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่.....แห่ง

(มีคนงานตั้งแต่ 200 คนขึ้นไปหรือมีทรัพย์สินเกินกว่า 200 ล้านบาทขึ้นไป)

กิจการอุตสาหกรรม เกี่ยวกับ (กรณีมากกว่า 5 ข้อ สามารถเพิ่มข้อมูลได้ตามจริง)

- 1.....
- 2.....
- 3.....

โรงงานอุตสาหกรรมขนาดกลาง.....แห่ง

(มีคนงาน 50-200 คนหรือมีทรัพย์สินตั้งแต่ 20-200 ล้านบาท)

กิจการอุตสาหกรรม เกี่ยวกับ (กรณีมากกว่า 5 ข้อ สามารถเพิ่มข้อมูลได้ตามจริง)

- 1.....
- 2.....
- 3.....

โรงงานอุตสาหกรรมขนาดเล็ก หรือครัวเรือน.....แห่ง

(มีคนงานไม่เกิน 50 คนหรือมีทรัพย์สินถาวรไม่เกิน 20 ล้านบาท)

กิจการอุตสาหกรรม เกี่ยวกับ (กรณีมากกว่า 5 ข้อ สามารถเพิ่มข้อมูลได้ตามจริง)

- 1.....
- 2.....
- 3.....

10.การประกอบอาชีพด้านพาณิชย์

ธนาคาร.....แห่ง

สถานบริการน้ำมัน.....แห่ง

บริษัท.....แห่ง

ศูนย์การค้า/ห้างสรรพสินค้า.....แห่ง

ห้างหุ้นส่วนจำกัด.....แห่ง

ตลาดสด.....แห่ง

ร้านค้าต่าง ๆ5.....แห่ง

โรงฆ่าสัตว์.....แห่ง

โรงสีข้าว.....แห่ง

อื่น ๆแห่ง

11.การประกอบอาชีพด้านสถานบริการ

โรงแรม.....แห่ง

ร้านอาหาร.....แห่ง

โรงภาพยนตร์.....แห่ง

สถานี่ขนส่ง.....แห่ง

อื่น ๆแห่ง

บันทึกข้อมูลโดย หน่วยงาน/สถานศึกษา

องค์การบริหารส่วนตำบล
วัน เดือน ปี 20 เมษายน 2556

คำชี้แจง

ใบงานที่ 3 เรื่อง การเก็บข้อมูลด้านกายภาพในท้องถิ่น

การเก็บข้อมูลด้านกายภาพในท้องถิ่น เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลทางด้านสภาพภูมิประเทศ ลักษณะดิน แหล่งน้ำ อุณหภูมิ ปริมาณแสง และตำแหน่งทางภูมิศาสตร์ของทรัพยากรกายภาพในท้องถิ่น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ทราบสภาพภูมิศาสตร์ในท้องถิ่น
2. เพื่อให้ทราบศักยภาพของทรัพยากรกายภาพในท้องถิ่น
3. เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในอนุรักษ์ทรัพยากรในท้องถิ่น

วัสดุ/อุปกรณ์

1. ปากกา ดินสอ ยางลบ
2. ไม้บรรทัด
- 3.
- 4.
- 5.

วิธีการ

1. ศึกษาค้นคว้าข้อมูลด้านภูมิประเทศ ลักษณะดิน แหล่งน้ำ ในท้องถิ่น
2. ศึกษาค้นคว้า
3. นำบันทึกข้อมูล
- 4.
- 5.

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบสภาพภูมิศาสตร์ในท้องถิ่น
2. ทำให้ทราบศักยภาพของทรัพยากรกายภาพในท้องถิ่น
3. ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรในท้องถิ่น
- 4.
- 5.

ใบงานที่ 3
เรื่อง การเก็บข้อมูลด้านกายภาพในท้องถิ่น

12.สภาพภูมิประเทศและสังคมพืช

สภาพภูมิประเทศ เป็นพื้นที่ราบสูง ทิศเหนือ ติดกับตำบลพระซอง ทิศใต้ ติดกับตำบลหนองหญ้า ทิศตะวันออกติดกับตำบลหนองหญ้า ทิศตะวันตกติดกับตำบลหนองหญ้า

สังคมพืช พืชที่พบกระจายโดยทั่วไป มีมะม่วง ไม้กระถิน อ้อย ขางพารา สะเดา ไม้ประดู่ ไม้คุดหือ ไม้คางคก

13.ลักษณะดิน

ชนิดดิน กลุ่มดินชุดที่ 10 ลักษณะเด่น กลุ่มดินร่วนเหนียวปนทรายเหนียว หรือดินเหนียวปนทรายเหนียวปนทรายเหนียว หรือดินเหนียวปนทรายเหนียวปนทรายเหนียว เน้นการปลูกพืชไร่ การร่อนน้ำดีปานกลาง

14.แหล่งน้ำธรรมชาติและแหล่งน้ำชลประทาน

14.1 แหล่งน้ำธรรมชาติ

ห้วย ชื่อ.....

พิกัดทางภูมิศาสตร์ (ตำแหน่งห้วย)

ละติจูด (Latitude)..... ลองจิจูด (Longitude).....

ขนาด ความกว้าง..... กิโลเมตร ความยาว..... กิโลเมตร

มีน้ำตลอดปี มีน้ำเป็นฤดูกาล

หนอง ชื่อ.....หนองน้ำโคก

พิกัดทางภูมิศาสตร์ (ตำแหน่งหนอง)

ละติจูด (Latitude)..... 17.003107 ลองจิจูด (Longitude)..... 104.551905

ขนาด ความกว้าง..... 0.50 กิโลเมตร ความยาว..... 0.65 กิโลเมตร

มีน้ำตลอดปี มีน้ำเป็นฤดูกาล

คลอง ชื่อ.....

พิกัดทางภูมิศาสตร์ (ตำแหน่งคลอง)

ละติจูด (Latitude)..... ลองจิจูด (Longitude).....

ขนาด ความกว้าง..... กิโลเมตร ความยาว..... กิโลเมตร

มีน้ำตลอดปี มีน้ำเป็นฤดูกาล

บึง ชื่อ.....
พิกัดทางภูมิศาสตร์ (ตำแหน่งบึง)
ละติจูด (Latitude)..... ลองจิจูด (Longitude).....
ขนาด ความกว้าง.....กิโลเมตร ความยาว.....กิโลเมตร
 มีน้ำตลอดปี มีน้ำเป็นฤดูกาล

แม่น้ำ ชื่อ.....
พิกัดทางภูมิศาสตร์ (ตำแหน่งแม่น้ำ)
ละติจูด (Latitude)..... ลองจิจูด (Longitude).....
ขนาด ความกว้าง.....กิโลเมตร ความยาว.....กิโลเมตร
 มีน้ำตลอดปี มีน้ำเป็นฤดูกาล

14.2 แหล่งน้ำชลประทาน

ฝาย ชื่อ.....
พิกัดทางภูมิศาสตร์ (ตำแหน่งฝาย)
ละติจูด (Latitude)..... ลองจิจูด (Longitude).....
ขนาด ความกว้าง.....กิโลเมตร ความยาว.....กิโลเมตร
 มีน้ำตลอดปี มีน้ำเป็นฤดูกาล

คลองชลประทาน (คลองส่งน้ำ) ชื่อ.....
พิกัดทางภูมิศาสตร์ (ตำแหน่งคลองชลประทาน)
ละติจูด (Latitude)..... ลองจิจูด (Longitude).....
ขนาด ความกว้าง.....กิโลเมตร ความยาว.....กิโลเมตร
 มีน้ำตลอดปี มีน้ำเป็นฤดูกาล

เขื่อน ชื่อ.....
พิกัดทางภูมิศาสตร์ (ตำแหน่งเขื่อน)
ละติจูด (Latitude)..... ลองจิจูด (Longitude).....
ขนาด ความกว้าง.....กิโลเมตร ความยาว.....กิโลเมตร
 มีน้ำตลอดปี มีน้ำเป็นฤดูกาล

อ่างเก็บน้ำ ชื่อ.....
พิกัดทางภูมิศาสตร์ (ตำแหน่งอ่างเก็บน้ำ)
ละติจูด (Latitude)..... ลองจิจูด (Longitude).....
ขนาด ความกว้าง.....กิโลเมตร ความยาว.....กิโลเมตร
 มีน้ำตลอดปี มีน้ำเป็นฤดูกาล

ฝายชะลอความชุ่มชื้น ชื่อ.....
พิกัดทางภูมิศาสตร์ (ตำแหน่งฝายชะลอความชุ่มชื้น)
ละติจูด (Latitude)..... ลองจิจูด (Longitude).....
ขนาด ความกว้าง.....กิโลเมตร ความยาว.....กิโลเมตร
 มีน้ำตลอดปี มีน้ำเป็นฤดูกาล

15. ปริมาณและคุณภาพน้ำ

15.1 ปริมาณน้ำฝน

- ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยต่อปี..... มิลลิเมตร
- ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยสูงสุดต่อปี มิลลิเมตร ช่วงเดือน- เดือน.....
- ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยต่ำสุดต่อปี มิลลิเมตร ช่วงเดือน- เดือน.....

15.2 ปริมาณความต้องการใช้น้ำเปรียบเทียบกับปริมาณน้ำที่มีในพื้นที่

- เพียงพอดตลอดปี
- น้ำแห้ง ในช่วงเดือน..... - เดือน
- น้ำท่วม ในช่วงเดือน..... - เดือน

15.3 คุณภาพของน้ำ

- ปนเปื้อนโลหะหนัก
- ปนเปื้อนจุลินทรีย์
- น้ำสะอาดไม่มีปัญหาการปนเปื้อน

16. อุณหภูมิ

เช้า..... 32 องศาเซลเซียส
เที่ยง..... 36 องศาเซลเซียส
เย็น..... 35 องศาเซลเซียส
สูงสุด..... 37 องศาเซลเซียส
ต่ำสุด..... 29 องศาเซลเซียส
ณ พื้นที่เก็บโดยรวมต่อวัน

17. ความเข้มแสง

เช้า..... 12126 ลักซ์
เที่ยง..... 49080 ลักซ์
เย็น..... 16991 ลักซ์

บันทึกข้อมูลโดย หน่วยงาน/สถานศึกษา

องค์การบริหารท้องถิ่นตำบล.....

วัน เดือน ปี 20 เมษายน 2566

คำชี้แจง

ใบงานที่ 4 เรื่อง การเก็บข้อมูลประวัติหมู่บ้าน ชุมชน วิถีชุมชน

การเก็บข้อมูลประวัติหมู่บ้าน ชุมชน วิถีชุมชน เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลประวัติ ที่มาการตั้งถิ่นฐาน ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน แสดงให้เห็นวิถีการดำรงชีวิตของคนในท้องถิ่น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ทราบประวัติความเป็นมา และวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น
2. เพื่อให้ทราบศักยภาพของท้องถิ่น
3. เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่น

วัสดุ/อุปกรณ์

1. ปากกา ดินสอ ขางลบ
2. โทษาค้นหาสื่อสื่อ
- 3.
- 4.
- 5.

วิธีการ

1. สอบถามข้อมูลประวัติ ที่ตั้งถิ่นฐาน ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน จากชาวบ้าน
2. ถ่ายภาพ
3. นำบันทึกข้อมูล
- 4.
- 5.

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบประวัติความเป็นมา และวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น
2. ทำให้ทราบศักยภาพของท้องถิ่น
3. ทำให้เกิดภาคภูมิใจในท้องถิ่น
- 4.
- 5.

ใบงานที่ 4

เรื่อง การเก็บข้อมูลประวัติหมู่บ้าน ชุมชน วิถีชุมชน

18.สรุปข้อมูลประวัติหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวง

บ้านหนองเกิดมีชื่อเดิม บ้านหนองอสมหรือบ้านน้อย ประมาณปี พ.ศ. 2476 มีผู้ทำราชการ ชื่อ หลวงตาคี ฆ่าชาวป่าหนองพยอมพาสมาศาน้อยของ แขวงสรวงหนองเขต ประเค็ดลาว ทำสมเฒ่าบ้านหนองคันทนกับราษฎรบ้านคำคั้งของ เมืองเขมราฐ อ.เขมราฐ จ.อุบลราชธานี ในรัชสมัยที่พี่ใหญ่ คือคนทำของ สดขยพ เกิดต่างมาทำทำเดที่ให้มาและคนและคนคนมีชื่อ ตั้งบ้านเรือน อยู่ที่ ทางบ้านน้อย เมื่อถึงหน้าแล้ง ตอนหน้าหนึ่ง ของตลงมีปลาหรือไหลลงมา ต่อมาคน จึงตั้งชื่อหมู่บ้านว่า บ้านหนองอสมหรือบ้านปลาของอสม และต่อมา ได้ยกเลิกฐานะเป็น หมู่บ้าน เป็นหมู่ที่ 7 ในเขตการปกครองของตำบลพระซอง และถูกยกเลิกพื้นที่ของหมู่บ้านได้ตั้งอยู่ใกล้กับบ่อเกิดของธรรมชาติ ที่เนินนแห่งใหญ่ (เกิดคือดินเขาคี) ชาวบ้านได้ยึดอาชีพ การทำเกิดของชาย เป็นอาชีพเสริมหลังฤดูทำมา (หลังเก็บเกี่ยวข้าว) ต่อมาทางพระครู หลวงธรรมนิเวศ จึงดำริ่งทำแห่งเจ้าคณะอำเภอหนองแขกขณะนั้น ได้เข้ามา เขียวไพรภูพานาน ได้มาเห็นภูมิประเทศและที่ตั้งของหมู่บ้าน จึงได้มีบัญชา ให้เปลี่ยนชื่อหมู่บ้าน และต่อมาทางการได้ประกาศจัดตั้งให้ หมู่บ้านหนอง เป็นตำบลหนอง เมื่อปี พ.ศ. 2491 บ้านหนองจึงได้แยกมาฝากตำบลพระซอง มาขึ้นต่อตำบลหนอง เป็นหมู่ที่ 6 มาจนถึงปัจจุบัน

แบบบันทึกข้อมูลประวัติหมู่บ้าน ชุมชน แขวง

ประวัติหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวง

ชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวง น้ำหน้าบ่อ

ที่ตั้งหมู่ที่/ชุมชนที่/แขวงที่..... 6 ซอย..... - ถนน..... -

ตำบล/แขวง..... หนอง..... อำเภอ/เขต..... หนองแก้ว..... จังหวัด..... นครพนม

บันทึกข้อมูล ประวัติหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวง

น้ำหน้าบ่อ เกษมิหรือถ้ำ บ้านทางอมชือ ประมาณปี พ.ศ. 2476

มีผู้นำราษฎร ชื่อ หลวงศักดิ์ นำครอบครัวอพยพมาจากบ้านชะอีอง แขวงสะเทิมเขต

ประเทศลาว ข้ามแม่น้ำโขงมาตั้งรกรากที่บ้านดงละเมิง เมืองเซมราช

อ.เขมราฐ จ.อุบลราชธานี ที่ตั้งใหม่ คือพื้นที่ซึ่งได้อพยพเดินทางมาหาทำเล

ที่เหมาะสมและอุดมสมบูรณ์ ตั้งบ้านเรือนอยู่กันอย่างน้อย เมื่อถึงหน้าแล้ง

น้ำแห้งขาดแคลน มีปลาชุกให้คนมาล่ากัน จึงตั้งชื่อหมู่บ้านว่า บ้านทางอมชือ

หรือบ้านปลาชุกอม และต่อมาได้ยกฐานะเป็นหมู่ที่ 7

ขึ้นจากการปกครองของตำบลพระซอง และถูกยุบสภาพพื้นที่ของหมู่บ้าน

ตั้งอยู่ใกล้กับบ่อเกลือธรรมชาติใหม่แหล่งใหม่ (เกลือสีเทา) ชาวบ้าน

ได้มีอาชีพต้มเกลือขาย เมื่ออาชีพเดิมหมดลงจึงทำนา (หลังเก็บเกี่ยวข้าว)

ต่อมาท่านพระครูศรีธรรมนิเทศ จึงดำรงตำแหน่งเจ้าคณะอำเภอหนอง

งิ้วพัน ได้บอกเล่าเขียนไปรกรากบ้าน ได้มาเห็น กสิประเทศ และ

ที่ตั้งหมู่บ้าน จึงได้มีบัญชาให้เปลี่ยนชื่อหมู่บ้าน และต่อมาทางการ

ได้ประกาศตั้งหมู่บ้านหนองแก้วเป็นตำบลใหม่ เมื่อปี พ.ศ. 2481 น้ำหน้าบ่อ

จึงได้แยกมาจากตำบลพระซอง มาขึ้นต่อตำบลหนองแก้ว หมู่ที่ 6 มาจนถึง

ปัจจุบัน

ผู้ให้ข้อมูล (คนที่ 1)

ชื่อ-สกุล..... นายเหล็ก อักษร..... อายุ..... 61 ปี อาชีพ..... เกษตรกร

ชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวง น้ำหน้าบ่อ

ที่อยู่บ้านเลขที่..... 131 หมู่ที่/ชุมชนที่/แขวงที่..... 6 ซอย..... - ถนน..... -

ตำบล/แขวง..... หนอง..... อำเภอ/เขต..... หนองแก้ว..... จังหวัด..... นครพนม

หมายเลขโทรศัพท์..... - อีเมล..... -

19.สรุปข้อมูลวิถีชีวิตหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวง

เก็บราษฎรชาวน้ำห่านอ ได้อพยพมาจากฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงมาตั้งถิ่นฐานอยู่ที่
ประเทศลาว ได้มีหลักฐานคือ เป็นผู้นำชาวบ้านอพยพมา ตั้งถิ่นฐานอยู่ที่
ความสงบปลอดภัย ปี พ.ศ. 2497 ได้ยกฐานะตำบลนาหว้าเป็นตำบล
หว้า จึงได้แยกจากตำบลพระซอง เป็นบ้านน้ำห่านอที่มี 6 คุ้ม ตำบลหว้า
จนถึงปัจจุบัน ก็คือมีหลักฐานบ้านน้ำห่านออันใหญ่ จะประกอบอาชีพเกษตรกรรม
ปลูกข้าว ทำสวนของนานา ไร่ข้าวโพด ถั่วลิสง และเลี้ยงสัตว์

แบบบันทึกข้อมูลวิถีชีวิตรายบุคคล

ข้อพิจารณา (กิจวัตรประจำวัน การประกอบอาชีพ ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ฯลฯ)

วิถีชีวิตประจำวัน

ประกอบอาชีพเสริม กำหนการคัดค้าน การเลี้ยงสัตว์

วิถีชีวิตรอบสัปดาห์

จัดทำบุญตักบาตร ไหว้พระ และ ถัดคืนธรรม

วิถีชีวิตรอบเดือน

จัดกิจกรรม พัฒนาหมู่บ้าน ร่วมกัน ผู้นำและ คณะกรรมการ หมู่บ้าน

วิถีชีวิตรอบปี

จัดกิจกรรม สืบค้น สืบค้น สืบค้น ร่วมงานประเพณี และ กิจกรรมในหมู่บ้าน และ ชุมชน

ผู้ให้ข้อมูล (คนที่ 1)

ชื่อ-สกุล นายสมพร อัดชา อายุ 62 ปี อาชีพ เกษตรกร

ชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวง บ้านน้ำน้อย

ที่อยู่บ้านเลขที่ 155 หมู่ที่/ชุมชนที่/แขวงที่ 6 ซอย - ถนน -

ตำบล/แขวง นาเยีย อำเภ/เขต นาเยีย จังหวัด นครพนม

หมายเลขโทรศัพท์ - อีเมล -

แบบบันทึกข้อมูลวิถีชีวิตรายบุคคล

ข้อพิจารณา (กิจวัตรประจำวัน การประกอบอาชีพ ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ฯลฯ)
วิถีชีวิตรอบวัน

.....
.....
.....
.....
.....

วิถีชีวิตรอบสัปดาห์

.....
.....
.....
.....
.....

วิถีชีวิตรอบเดือน

.....
.....
.....
.....
.....

วิถีชีวิตรอบปี

.....
.....
.....
.....
.....

ผู้ให้ข้อมูล (คนที่ 2)

ชื่อ-สกุล.....อายุ.....ปี อาชีพ.....
ชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวง.....
ที่อยู่บ้านเลขที่.....หมู่ที่/ชุมชนที่/แขวงที่.....ซอย.....ถนน.....
ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....
หมายเลขโทรศัพท์.....อีเมล.....

แบบบันทึกวิถีชีวิตหมู่บ้าน ชุมชน แขวง

ชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวง นานหน้ามอ

ที่ตั้งหมู่ที่/ชุมชนที่/แขวงที่ 6 ซอย - ถนน -

ตำบล/แขวง นาจ อำเภอ/เขต นานแก จังหวัด นครพนม

วิถีหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวง

ข้อพิจารณา (กิจวัตรประจำวัน การประกอบอาชีพ ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ฯลฯ)

1. เดือนมกราคม

บุญเข้ากรรม เดือนอ้าย ฮีตหนึ่งวัน ถึงเดือนเจียงง้ำ กลาพนาแกมทำข
บุญเข้ากรรมเป็นเดือนสี่พระสงฆ์เข้ากรรม เพื่อให้พระสงฆ์ที่ตองอนันต์ ตั้งมาทีเสด
ได้ศรัทธาต่อหน้าคณะสงฆ์ เป็นกรรมิกคิดล้าหนักความปรองของตง ประพฤติตนให้ถูกตอง

2. เดือนกุมภาพันธ์

บุญตุงลาหรือบุญกองข้าว ให้มีหมัดพระสงฆ์องค์เจ้ามาตั้งสวดสงคต เสนอญ
ตุงลาให้เข้าหาไม้เชือกผูก อษาโตตุงตั้งมีพิธีพิตเก๋ตองเกิมเซตอง ทำบุญตุงลา
หรือบุญกองข้าวให้หาไมมาโกทำพันล้านหรีบใช้ในการตุงตมประกอบนทา

3. เดือนมีนาคม

บุญชาอิด เดือนสามตอง เจ้าหมัดตองบั้งชาอิด ซักคืบ ไต้หมัดตอง ลักหอยเซอชาตา
เหตุตุงเกิมทีละทีการทำบุญชาอิดคือเจ้าตุงหนึ่ง ทางปลงนทาได้ทำตุงหนึ่งคืออองแก
ตั้งหมัดตองตั้งหมัดตุงหรีบ และได้ฟังธรรมคณบรรลได้ภาพัตติผล

4. เดือนเมษายน

บุญแห่เทอหรือบุญพระเวสสันดร มุลเหตุตุงหนึ่งพระมาลัยได้ไปไหว้พระเวสสุเกศนแก
ลุ่มน้ำตุงมปลกรรด์ตุงตั้งได้ตุงนทาหมักมหรเคืออริยมุตตริย ตั้งตุงอองกับพระมาลัยว่า
“นทาโคตตองการพนและเกิดในล่งพระศรีอารีย์ ให้ทำแต่ความดี”

5. เดือนพฤษภาคม

บุญตุงกรวด เดือนห้า ชาวอีสานถือเม่นหรีบจันน้ำใหม่ โดยมีพิธีทำบุญตุงกวด
ตุงหน้าพระ รตหน้าดำหนอคนเอนาตงนแก มีการชนทราชหน้าอต เมื่อตุงร้างเคือยทราช

6. เดือนมิถุนายน

“บุญชิงไฟ” เดือนหก เป็นประเพณีของชาวอีสานข้าง ลักกานมตุงชิงไฟจันเมื่อเม่นคกร
นุชาพระชาแกน ชาอน้ำนทีตุงคอง่า พระชาแกนสี่หน้าทีตุงตุงนให้พ้นตุงตุงตุง
ตุงมฤตูกาล หากมตุงชิงชิงไฟจันไป เดือนเคือโรระจันน้ำนทีให้พ้นตุงตุงนให้พ้นที

7. เดือนกรกฎาคม

“บุญชาชะ” เดือนเจ็ด มุลเหตุทีมีการทำบุญชาชะ มีเรื่องเล่าว่า ตุงนทการที่สิงไฟตุง
ได้เกิดทตุงตุงตั้งลักกานมตุงน เพราะพ้นตุงผู้ตุงตุงนตุง นองตุงตุงตุงตุงตุง

8.เดือนสิงหาคม

"บุญห้าพรรษา" เดือนแปด พระภิกษุที่บวชครั้งแรกไปตามหมู่บ้านต่างๆ ได้เขียนจดหมายกราบทูลในนามของอำมาตย์เสนาหา พระพุทธเจ้าจึงทรงมีบัญญัติให้ถือบุญห้าพรรษา 3 เดือน โดยให้ไปต่างแคว้นหรือไกลนอกศาลาภิกษุของตน

9.เดือนกันยายน

"บุญข้าวประดับดิน" เดือนเก้า การทำบุญข้าวประดับดินนั้นหาเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่ญาติที่ตายไปแล้ว ถือเป็นประเพณีที่ตองทำมาแต่โบราณ

10.เดือนตุลาคม

"บุญข้าวสาก" เดือนสิบ ชาวอีสานจึงถือประเพณีถวายสัตสากัตตหรือบุญข้าวสากสืบต่อมา และมีการเปลี่ยนเรียก "ทานสาก" จึงให้มีการทำบุญข้าวสากในสัปดาห์ที่ ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๐

11.เดือนพฤศจิกายน

"บุญออกพรรษา" เดือนสิบเอ็ด ถิ่นออกพรรษมาตรงกับวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ ของทุกปีญาติโยมสาธุชนจะมีการทำบุญตักบาตร ถวายปราสาทผึ้งในภาคพื้น ภาคอีสานจะเล่นประเพณีไหลเรือไฟ เพื่ออุทิศส่วนกุศลให้พระพุทธรูป

12.เดือนธันวาคม

"บุญกฐิน" เดือนสิบสอง ตามพระวินัยกำหนดกาลได้ คือ ตั้งแต่แรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ ถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ ผู้มีจิตศรัทธาเลื่อมใสใคร่จะทอดกฐิน ก็ให้ทอดได้ในระหว่างระยะเวลานี้ ละทอดก่อนหรือทอดหลังกำหนดนี้ ก็ไม่ผิดแต่การทอดกฐิน

บันทึกข้อมูลเพิ่มเติม

.....
.....
.....
.....
.....

คำชี้แจง

ใบงานที่ 5 เรื่อง การเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์ของพืชในท้องถิ่น

การเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์ของพืชในท้องถิ่น เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลพืชที่มีความสำคัญ และมีลักษณะเด่น สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ทราบข้อมูลการใช้ประโยชน์ของพืชในท้องถิ่น
2. เพื่อให้ทราบศักยภาพของพืชในท้องถิ่น
3. เพื่อให้ตระหนัก เห็นคุณค่าของพืชในท้องถิ่น

วัสดุ/อุปกรณ์

1. ปากกา ดินสอ พวงสน
2. โทรศัพท์มือถือ
3. สายจิ้ง
4. หนังสือนotebook
5. ไม้บรรทัด

วิธีการ

1. สอบถามข้อมูลจากเจ้าของพืชในท้องถิ่น
2. ถ่ายภาพ
3. สังเกต ลักษณะ รสชาติ ลักษณะของลำต้นพืช
4. บันทึกข้อมูล
- 5.

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบข้อมูลการใช้ประโยชน์ของพืชในท้องถิ่น
2. ทำให้ทราบศักยภาพของพืชในท้องถิ่น
3. ทำให้ตระหนัก เห็นคุณค่าของพืชในท้องถิ่น
- 4.
- 5.

ยาฆ่าแมลง ยาปราบศัตรูพืช

ความเกี่ยวข้องกับประเพณี วัฒนธรรม

ความเกี่ยวข้องกับความเชื่อทางศาสนา

อื่นๆ (เช่น การเป็นพืช อันตราย)

ความสำคัญของพืช โดยเลือกได้มากกว่า 1 กลุ่ม แบ่งออกเป็น

☐ พืชไม่ผล	☒ พืชใช้เนื้อไม้
☐ ไม้ดอก ไม้ประดับ	☐ พืชเส้นใย
☐ พืชผักพื้นเมือง ผักสวนครัว	☐ พืชให้แป้งและน้ำตาล
☐ พืชจักสาน	☐ พืชให้น้ำมันหอมระเหย
☐ พืชเครื่องตี	☐ พืชอาหารสัตว์
☒ พืชสมุนไพร	☐ พืชมีพิษ
☐ พืชเครื่องเทศ	☐ พืชกำจัดแมลง
☐ พืชน้ำมัน	☐ วัชพืช
☐ พืชให้สี	☐ พืชให้น้ำยาง
☐ พืชเพื่อสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ	

มีเจ้าของ

ไม่มีเจ้าของ

เจ้าของพืช
ชื่อ-สกุล นายกรรทอง ธีระ อายุ 36 ปี อาชีพ เกษตรกร
ชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวง บ้านนา 2/0
ที่อยู่บ้านเลขที่ 262 หมู่ที่/ชุมชนที่/แขวงที่ 6 ซอย - ถนน -
ตำบล/แขวง นา อำเภอ/เขต นา จังหวัด นครราชสีมา
หมายเลขโทรศัพท์.....อีเมล.....

ผู้ให้ข้อมูล
ชื่อ-สกุล นายกรรทอง ธีระ อายุ 36 ปี อาชีพ เกษตรกร
ชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวง บ้านนา 2/0
ที่อยู่บ้านเลขที่ 262 หมู่ที่/ชุมชนที่/แขวงที่ 6 ซอย - ถนน -
ตำบล/แขวง นา อำเภอ/เขต นา จังหวัด นครราชสีมา
หมายเลขโทรศัพท์.....อีเมล.....

ผังแสดงตำแหน่งพรณไม้

เหนือ
↑

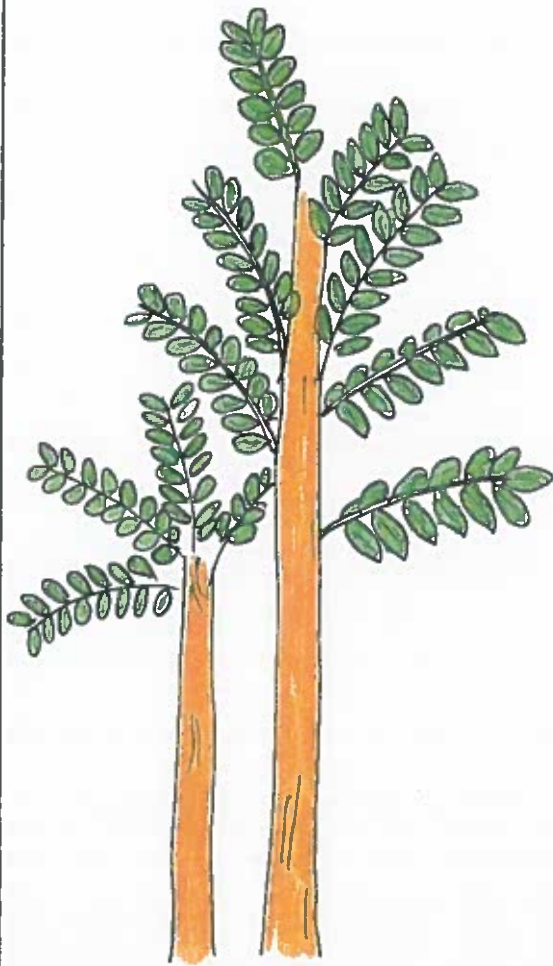
● ๘-๖4๘๐7๐๕-๐๖-13๗/ 2
1๖.๙๙3๑2๙, 1๐4.5๕34๗๘

□ โรงเรียนนันทนันทน์
โรงเรียนนันทน์

□ อัดสีมรรทอ

มาตราส่วน 1 : 3๘๐๐

วาดภาพประกอบ

ดัดขนเดือย 1:32

ไม้ต้น 1:9

ใบ 1:6

ดอก 1:10

มาตราส่วน.....

บันทึกข้อมูลโดย หน่วยงาน/สถานศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะหาด

วัน เดือน ปี 20 เมษายน 2566

คำชี้แจง

ใบงานที่ 6 เรื่อง การเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์ของสัตว์ในท้องถิ่น

การเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์ของสัตว์ในท้องถิ่น เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลสัตว์ที่มีความสำคัญ และมีลักษณะเด่น สามารถนำข้อมูลไปพัฒนาและใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ทราบข้อมูลของสัตว์ในท้องถิ่น
2. เพื่อให้ทราบศักยภาพของสัตว์ในท้องถิ่น
3. เพื่อให้ตระหนัก เห็นคุณค่าของสัตว์ในท้องถิ่น

วัสดุ/อุปกรณ์

1. ปากกาสีน้ำเงิน สีน้ำเงิน สีน้ำเงิน
2. ไก่บ้าน ๑ ตัว
- 3.
- 4.
- 5.

วิธีการ

1. สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับไก่บ้าน
2. ศึกษารายละเอียด
3. บันทึกข้อมูล
- 4.
- 5.

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบข้อมูลของสัตว์ในท้องถิ่น
2. ทำให้ทราบศักยภาพของสัตว์ในท้องถิ่น
3. ได้เห็นคุณค่าของสัตว์ในท้องถิ่น
- 4.
- 5.

ใบงานที่ 6

เรื่อง การเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์ของสัตว์ในท้องถิ่น

21. ข้อมูลพันธุ์สัตว์

ชื่อชนิดสัตว์

ไก่เหี่ยว

ชื่อวิทยาศาสตร์

Gallus gallus

รหัสพันธุ์สัตว์

S-6490705-ob-015/ 1

ประเภทของสัตว์ (เช่น สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม สัตว์เลื้อยคลาน สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก ฯลฯ)

สัตว์เลี้ยง

บริเวณที่พบ

บ้านเลขที่ 65 ต.บ

ชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวง

บ้านช้างน้อย

ที่อยู่บ้านเลขที่

65

หมู่ที่/ชุมชนที่/แขวงที่

6

ซอย

-

ถนน

-

ตำบล/แขวง

บึง

อำเภอ/เขต

หนอง

จังหวัด

บึงกาฬ

พิกัดทางภูมิศาสตร์ (ตำแหน่งพันธุ์สัตว์)

ละติจูด (Latitude)

16.99646

ลองจิจูด (Longitude)

104.551307

อายุประมาณ

2

ปี เพศ

♂

ประวัติที่มา

ซื้อมาจากเพื่อนบ้าน

ลักษณะเด่น

ตัวสีเทา ลำตัวกลมอ้วน หงอนสีแดงอมเทา คางอกปากสี เทลิ่งง น้ำตาล

ประโยชน์ของสัตว์

- เลี้ยงเพื่อเอาไว้ทอด

เลี้ยงเพื่อการจำหน่าย รายได้ประมาณ - บาท/เดือน รายได้ประมาณ - บาท/ปี

เลี้ยงเพื่อเป็นพ่อพันธุ์ ชื่อพันธุ์ -

เลี้ยงเพื่อเป็นแม่พันธุ์ ชื่อพันธุ์ -

อื่นๆ -

ความสำคัญของสัตว์ โดยเลือกได้มากกว่า 1 กลุ่ม แบ่งออกเป็น

☐ สัตว์เพื่อการเกษตร	☐ สัตว์เพื่ออุตสาหกรรม
☐ สัตว์เพื่อกำจัดศัตรูพืช	☐ สัตว์เพื่อเป็นเครื่องนุ่งห่มและเครื่องประดับ
☐ สัตว์เพื่อเป็นพาหนะหรือแรงงาน	☐ สัตว์เพื่องานวิทยาศาสตร์และการแพทย์
☐ สัตว์เพื่อเศรษฐกิจ	☒ สัตว์เพื่อเป็นอาหารและยารักษาโรค
☐ สัตว์เพื่อนันทนาการและด้านจิตใจ	☐ สัตว์เพื่อสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ

มีเจ้าของ ไม่มีเจ้าของ

เจ้าของสัตว์

ชื่อ-สกุล นายทวิวัฒน์ ชัดอาด อายุ ปี อาชีพ ทนาย
ชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวง บ้านน้ำฝ่อ
ที่อยู่บ้านเลขที่ 65 หมู่ที่/ชุมชนที่/แขวงที่ 6 ซอย - ถนน -
ตำบล/แขวง นาด้วง อำเภอ/เขต นาแก จังหวัด นครพนม
หมายเลขโทรศัพท์ - อีเมล -

ผู้ให้ข้อมูล

ชื่อ-สกุล อายุ ปี อาชีพ
ชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวง บ้านน้ำฝ่อ
ที่อยู่บ้านเลขที่ 65 หมู่ที่/ชุมชนที่/แขวงที่ 6 ซอย - ถนน -
ตำบล/แขวง นาด้วง อำเภอ/เขต นาแก จังหวัด นครพนม
หมายเลขโทรศัพท์ - อีเมล -

วาดภาพประกอบ

๓๒

มาตราส่วน 1 : 3

บันทึกข้อมูลโดย หน่วยงาน/สถานศึกษา

องค์การบริหารส่วนตำบลท่าปลา

วัน เดือน ปี

20 เมษายน 2566